ARKEOLOJİ VE ARKEOLOGLAR DERNEĞİ
İLETİŞİM BÜLTENİ

Kasım / Aralık / Ocak 1997-1998 • Sayı: XI

Memleketimizin hemen her tarafında emsalsiz defineler halinde yatmakta olan kadim medeniyet eserlerinin ileride tarafımızdan meydana çıkarılarak ilmi bir surette muhafaza ve tasnifilerinin ve geçen devirlerin sürekli ihmali yüzünden pek harap bir hale gelmiş olan abidelerin muhafazaları için müze müdürlüklerinde ve hafriyat işlerinde kullanılmak üzere arkeoloji mütehassıslarına kat'i lüzum vardır.

19 Şubat 1931 Konya • Gazi Mustafa Kemal

İÇİNDEKİLER

DÜNDEN BUGÜNE / Turgut BATUR 2-5
AYASOFYA CAMİ Mİ? MÜZE Mİ? Bir Belge 6
SÖYLEŞİ / Soner ATEŞOĞULLARI - İlhan TEMİZSOY 7-13
BİZE YANSIYANLAR 13-14
BU SAYININ MAKALESİ / Semra SALGIRLI 15-18
GÜNCEL / İzmir Metrosu 19
DERNEĞİMİZ ETKİNLİKLERİ 19
GÖRÜŞ / Özgür ÇAVGA 20
YAYIN TANITIMI / Turan KARAKAŞ 20
BİR KESİT / Turgut BATUR 21
DUYURU / Yönetim Kurulu 21
BASINDAN / İstanbul Arkeoloji Müzesi 21
SON DAKİKA / Efes Stadion'u 22
İLETİŞİM KÖŞESİ 22
ARAMIZA KATILANLAR 23
DERNEĞİMİZ ÜYELERİNDEN HABERLER 23
DUYURULAR 24

DÜNDEN BUGÜNE

DEĞERLİ MESLEKTAŞLARIM

Ülkemizin, toprak altı, toprak üstü ve suyunduki tarihi, mimari ve arkeolojik varlıkları yani Anadolu kültürümüzün araştırılması, bulunması, ülkemiz ve mesleğimiz açısından sorunlarının çözümüne katkı sağlaması, Arkeologların sosyal-ekonomik ve demokratik haklarını elde etmeleri, teknik eleman olma hakkımızın yasal olarak kazanılması ile meslektaşlarımızın Türk Teknik Elemen Kuruluşları ve TMMOB başta olmak üzere demokratik kitle örgütleriyle iletişim kurabilmeleri için, 1975 yılında Arkeologlar Derneğini kurmuştuk.

12 Eylül Harekâtından sonra, diğer meslek kuruluşları ile birlikte kapatılan Derneğimizin 1992 yılında tekrarcan Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği olarak açıldığı çoğunuzun malumudur.

Değerli meslektaşlarım, Derneğimizin ilk kuruluşunda yer alan ve Yönetim Kurulumuzda, Genel Başkan olarak 1975-1979 yıllarına kadar devamlı görev yapmış bir Arkeolog olarak; Derneğimizin kuruluş yıllarında, yönetim, denetleme ve onur kurulları ile bölge temsilciliklerimiz olarak görev alanlar ile o yıllarda sayıları 300'ü aşan asıl üyelerimiz ve sayıları kırkı aşan yardımcı üyelerimize (Sanat Tarihçi v.d.) burada Derneğimizin ilk kurucularından biri olarak teşekkürlerimi ifade etmek isterim. (İsterim çünkü bu Dernek kolay kurulmadı, meşakkatli yollardan geçerek bu günlere uzandı.)

Onların her biri birer isimsiz kahramanlardır. Ben burada hatırlayabildiklerimi belirtmeye çalışacağım. Hatırlayamadığım meslektaşlarım ise beni bağışlayacaklardır. Zira, aradan 23 yıl geçti.

Derneğimizin İlk Kurucuları: Turgut BATUR, Yiğit SAYILGAN, Aykut ÖZET, Çelik TOPÇU, Sevindik DİLÇİMLEN, Asuman ÖVLER, Sabri AYDAL, Çetin ANLAĞAN, Fikret TEK ve Nadir AVCI idi.

Yönetim Kurullarımızda Görev Alanlar (1975-1979): Turgut BATUR, Aykut ÖZET, Yiğit SAYILGAN, Çelik TOPÇU, Asuman ÖVLER, Ahmet TOPBAŞ, Sabri AYDAL, Yaşar TANZAN, Haluk YALÇINKAYA, Nadir AVCI, Doğu MERMERCİ, Fikret TEK, U.Jale SİREL.

Denetleme Kurullarımızda Görev Alanlar: Nermika ALTAN, H.Tahsin UÇANKUŞ, Ahmet TİRPAN, Aliye ÖZTEN, Güray YASA, Fikret TEK.

Onur Kurulumuzda: Prof. Dr. Cevat ERDER, Prof. Dr. Halet ÇAMBEL, Doç. Dr. Kutlu EMRE (Prof.) ve Mehmet EROĞLU'dur.

1979-1980 yıllarında ise görev yapan meslektaşlarımdan hatırlayabildiklerimi de burada belirtmek isterim: Yaşar TANZAN, Emin ÇAPRAZ, Haluk YALÇINKAYA, Ahmet TİRPAN, Levent ZOROĞLU, Neside GENCER, Doğu MERMERCİ, U.Jale SİREL v.d.

1970'li yıllardaki Arkeologlar Derneği'nin başarısı, hiç kuşku yok ki, her bir Arkeoloğun nefes alan, örgütlenmenin ne denli önemli olduğunu vurgulayan ve bunun bilincinde olan üyelerimizdi. Arkeologların başarısı hiç kuşkusuz merkez, taşra iletişiminin en üst düzeyde kurulmuş olmasıydı.

> ***Arkeoloji bir hobi değil, insanın tarihsel gelişimini inceleyip araştıran, insanın üretim ve tüketim ilişkilerini, sosyo-ekonomik yapısı içerisinde değerlendiren, maddi verilerini toprak altı-toprak üstü ve su altında ortaya çıkaran, belgeleyen, planlayan sergileyen ve yayınlayan teknik bir bilim dalıdır.***

İşte burada, büyük özveriyle Anadolu'nun her yerinde görev yapan meslektaşlarımızdan da bahsetmeden geçemiyeceğim. Yani Genel Merkezin, taşradaki fedakar Arkeologları. Peki kimdi bunlar:

Ankara Bölge Temsilcisi: Ali Zafer ÇAKMAKÇI, (E.E.M.Gn. Md.lü), Kemal SERTOK (M.T.A.)

İstanbul Bölge Temsilcisi: Emin BAŞARANBİLEK, (Aynı zamanda MÜZECİLER DERNEĞİ Genel Başkanı) Seniz ATİK İstanbul Arkeoloji Müzesi.

İzmir, Manisa Bölge Temsilcisi: Fikret TEK, Ersin DOĞER (İzmir Ark. Müzesi)

Aydın, Denizli Bölge Temsilcisi: Özgen KARACA (Aydın Müzesi)

Afyon, Uşak, Eskişehir, Kütahya Bölge Temsilcisi: Ahmet TOPBAŞ, Ahmet İLASLI (Afyon Müzesi)

Malatya, Adıyaman, Elazığ Bölge Temsilcisi: İsmail Hakkı BEYOĞLU (Malatya Müzesi)

Muğla Bölge Temsilcisi: Oğuz ALPÖZEN (Bodrum Müzesi)

Bursa, Bilecik Bölge Temsilcisi: Ali KILIÇKAYA (İznik Müzesi), Bedri YALMAN (Bursa Müzesi)

Konya Bölge Temsilcisi: İsmail KARAMUT (Konya Arkeoloji Müzesi)

Antalya Bölge Temsilcisi: Sabri AYDAL (Antalya Arkeoloji Müzesi)

Adana, Antakya, Mersin Bölge Temsilcisi: Yaşar ÇELEBİ (Hatay Müzesi)

Kayseri, Niğde, Nevşehir, Kırşehir Bölge Temsilcisi: Sadrettin ATUKEREN (Aksaray Müzesi)

Bolu, Adapazarı, İzmit Bölge Temsilcisi: Nihat BULUT (Bolu T.T.B.Ş.)

Urfa, Diyarbakır, Mardin Bölge Temsilcisi: Mahmut ARSLAN (Urfa Müzesi)

Samsun, Amasya, Sinop, Ordu Bölge Temsilcisi: Nihat SÜMER (Samsun Müzesi)

Tokat, Sivas, Çorum, Yozgat, Kastamonu Bölge Temsilcisi: Birsel ÖZCAN (Yozgat Müzesi)

Çanakkale, Balıkesir Bölge Temsilcisi: Halil ÖZER (Çanakkale Müzesi)

K. Maraş, Gaziantep Bölge Temsilcisi: Sabri KIZILTAN (Gaziantep Müzesi)

Edirne, Tekirdağ, Kırklareli Bölge Temsilcisi: Feridun ÇORUROĞLU (Tekirdağ Müzesi)

Kars, Ağrı, Erzurum Bölge Temsilcisi: Barış Ülkü SARP (Kars Müzesi)

Van, Bitlis (Ahlat) Hakkari, Siirt, Muş Bölge Temsilcisi: Buluşay ANGER (Bitlis Ahlat Müzesi)

Isparta, Burdur Bölge Temsilcisi: Yıldırım KAYA SSK. Isparta

Meslek kuruluşumuzun yeniden örgütlenmesi için 1992 yılında Arkeoloji ve Arkeologlar Derneğini kuran kurucu üyelerimizi de burada belirtmekte fayda görmekteyim. İnci BAYBURTOĞLU, Prof. Dr. Coşkun ÖZGÜNEL, Çelik TOPÇU, Emine AYNUR, Mehmet SÖYLEMEZ, Müberra GÜNEL, Özgür ÇAVGA, Fikri KILIÇKOĞLU, Fulya SÖNMEZ ve Akif TARLAN.

1970'li yıllarda Arkeologların teknik hizmet sınıfında yer almayışı, mesleğimiz açısından oldukça kötü bir durumda, tüm çalışanların ekonomik ve demokratik haklarını ancak bu kesimde örgütlenerek elde edebileceğinin bilincinde olan bizler, Derneğimizi kurar kurmaz, TMMOB ve TÜTED ile ortak çalışmalara başladık.

22-23 Mayıs 1976 tarihinde yapılan 3.Türkiye Teknik Eleman Kurultayında 34. Teknik Eleman Kuruluşu olarak kabul edilen ve bu büyük kurultaya katılan ARKEOLOGLAR DERNEĞİ, TMMOB, TÜTED, Demokratik Kitle Örgütleri ve Tüm Emekçi Halkımızla birlikte, demokrasi, özgürlük ve insanca yaşanacak, insan haklarına saygılı bir toplum yaratmak için her türlü demokratik platformda çaba sarfettik. Artan hayat pahalılığı, enflasyon ve işsizliğin minimum dozaya inmesi, insan hakları ve demokrasi için uğraş verdik.

19.04.1978 tarihinde Türkiye Ulusal Fotogrametri Birliği'nin Türk Tarih Kurumunda yapılan 5. kongresine katıldık. Dernek Başkanımız o yıllarda T. Ü. F. Birliğinin üyesiydi. Yine 1978 yılında TRT ile iş birliği yaparak "Bu Konu Bir Konuk" programına katıldık. Bu programda "Türkiye'de Arkeoloji ve Arkeologların Sorunları" dile getirilmiştir. Maddi imkanlarımız çok olmasına rağmen teksir makinesi ile "Haber Bültenimiz" devamlı olarak çıkardık.

23-24.12.1978 tarihlerinde "Türkiye Arkeolojisi ve Arkeologların Sorunları" adlı panelimizi gerçekleştirdik. İmar ve İskan Bakanlığı Konferans Salonunda yapılan panel; mesleğimizin ve meslektaşlarımızın sorunlarının enine boyuna tartışıldığı ve somut sonuçlara ulaşıldığı bir toplantı olmuştur. Bu çalışmanın başarıya ulaşmasının en önemli etkenlerinden biri de en uzak yurt köşelerinden her türlü yorgunluğa, maddi ve manevi külfeti göze alarak gelen, panelimize ve bizlere güç katan, üyelerimizin derneğe ve yönetim kuruluna duydukları güvendi. Panele katılan, katkıda bulunan tüm üyelerimize, Demokratik Kitle Örgütlerinin Başkanlarına ve Üniversitelerden katılan Öğretim Üyelerine meslektaşımız, meslektaşlarımız ve örgütümüz adına tekrar teşekkür ederim (Hayatta olanlara sağlık ve başarı dilerken, aramızdan ayrılanları da rahmetle anarım).

Bu panelin gerçekleşmesinde bizlere destek sağlayan o günkü hükümetin Başbakanı Sayın Bülent ECEVİT'i, Kültür Bakanı Sayın Ahmet Tahtı KIŞLALI'yı, İçişleri Bakanı Sayın Hasan Fehmi GÜNEŞ'i, Orman, Turizm, İmar ve İskan, Köyişleri Bakanlarını, Meclis İdare Amiri Giresun Milletvekili Sayın Mustafa Kemal ÇİLESİZ'i hatırlamamak elde mi? Panelimizi dün gibi hatırlıyorum.

İlk gün 23.12.1978 Cumartesi:

- *Açılış ve saygı duruşu, karikatür yarışması ödül dağıtımı.*
- *Arkeologların Teknik Eleman Olma Sorunu.*
- *Grevli Toplu Sözleşmeli Sendikal Haklar.*
- *Arkeoloji Eğitimi ve Arkeologların İstihdamı.*
- *Teknik Derslerin Arkeoloji Bölümlerinde Okutulması (Topografya, Takometre ve Nivo kullanımı, Teknik Resim, Harita, Fotoğrafçılık, Kartoğrafya ve Rekonstrüksyon, Rölöve, Restorasyon Teknikleri, Fotogrametri ve Mimari Çizim Teknikleri).*
- *Fotogrametrinin Arkeoloji ve Mimaride Kullanılması.*
- *Arkeolojide Yeni Teknolojiler.*
- *Eski Eser Kaçakçılığı-Müze ve Örenyeri Soyguları.*
- *Film Gösterisi (Kültürel Kaynaklarımız).*

İkinci gün 27.12.1978 Pazar:

- *Tarihi Çevre Planlaması.*
- *Sit Kavramı (Tarihi, arkeolojik, mimari, kentsel ve doğal).*
- *Türk Arkeolojisinin Gelişmesi, Müzeciliğin ve Korumacılığın Önündeki Engellerin Kaldırılması, Arkeologların İstihdamı.*
- *Arkeolojik Kazıların Sorunları (Yerli-Yabancı*

Kazılar, Yayın, Tescil, Onarım, Araştırma, Yabancı Arkeoloji Enstitüleri),

- *Sualtı Arkeolojisi-Sualtı Arkeoloji Enstitüsünün açılması,*
- *Müzecilik (Sergileme, Koruma, Laboratuvar Çalışması),*
- *Eski Eserler ile İlgili Kurumların Yeniden Örgütlenmesi,*
- *Kültür Bakanlığı-Kültür Yüksek Kurulu ve Yan Kuruluşların Kurulması, Bursların, Meslek Kuruluşları ve Sivil Toplum Örgütlerinin Yararlandırılması,*
- *Film Gösterisi ve Kapanış.*

"...Arkeologların Teknik Eleman olma mücadelesi hiçbir zaman bitmeyecektir ve bu hakkımızı söke söke alacağız. Hem de en kısa zamanda, çünkü buna inanıyoruz. Bu mücadelemiz Teknik Eleman olarak, yasal haklarımızı aldığımız zamanda bitmeyecek ve elde ettiğimiz haklarımızı daha üst düzeylere çıkartacağız. Memurların ve tüm çalışanların grevli ve toplu sözleşmeli sendikal haklarını alma mücadelesini de sonuna dek sürdüreceğiz..."

1975-79 yıllarını sizlere anlatırken inanın o günlerin hala aynı heyecanını hissediyorum. Bunları anlatıyorum zira bu güntere nasıl geldik ve ne değişti diye de düşünüyorum!...

Arkeologlar Derneği kuruluş yıllarında en büyük desteği TMMOB Başkanı Sayın Teoman ÖZTÜRK'ten (rahmetle, saygıyla anıyorum) gördük. Aynı şekilde TÜTLD bizleri teknik eleman statüsünde her zaman destekledi. Ankara Mimarlar Odası 1976 yılında yayın organlarında bizlere tam sayfa ayırdı. Çünkü, sorunlarımız ortaktı, hedefimiz sadece teknik eleman olmak değildi. Hedeflerimiz tüm çalışanların temel sorunu olan örgütlenme ve sendikalaşma sorunuydu.

Değerli meslektaşlarım, o yıllarda, çıkarcı çevreler, yabancılar ve onların yerli destekleyicisi bazı meslektaşlarımız, Arkeologlar Derneği kuruluşuna kadar, "Arkeolojiyi, tarih ve sosyolojiden soyut, insanları bir hobi olarak oyalayan, daha çok zengin kişilerin ilgileneceği pahalı bir ilgi alanı olarak gösteriyorlardı. Eserler, yaratıldığı toplumsal yapıdan ve üretim biçimlerinden ayrı olarak ele alınmalı, toplumsal yapı ve üretim biçimleriyle arkeoloji ilgilenmez" diyorlardı.

Görüldüğü gibi bu tür demeçler arkeolojinin ülkemiz için bir "lüks" olduğu, pahalı bir eğlence arayışı gibi arkeoloji öğrenci ilgisini zengin çıkarlardan uzaklaştırması ve bu alanda yerli bazı çalışmalarından çok yabancı kazı ve yüzey araştırmalarını yaymaya yönelikti.

Oysa, bizler şuna kesinlikle inanmıştık ki; arkeoloji bir hobi değil, insanın tarihsel gelişimini inceleyip araştıran, insanın üretim ve tüketim ilişkilerini, sosyo-ekonomik yapısı içerisinde değerlendiren, maddi verilerini toprak altı-toprak üstü ve su altında ortaya çıkaran, belgeleyen, planlayan, sergileyen ve yayınlayan" teknik bir bilim dalıdır.

Toplumsal gelişme kuramlarını inceleyen bilim adamları arkeolojik çalışmaların aydınlığa çıkardığı verilerden büyük ölçüde yararlanmışlardır. Onlar bu verilerin yardımıyla Paleolitik çağdan günümüze kadar toplumların sosyo-ekonomik yapılarının süreçlerini, üretim biçimlerini, yaşam şekillerini, askeri ve siyasi yapılarını ve ilişkilerini saptamış, geliştirdikleri kuramlarla dünyanın aydınlık geleceğinin inşasına olumlu katkılarda bulunmuşlardır. Bu, tüm insanlık ve bilimler için arkeolojinin ne denli yaratıcı ve ne denli vazgeçilmez olduğunun en somut göstergesidir.

İşte arkeoloji bir hobi gibi görenler, yani kültürel kaynaklarımıza ve kültürümüze böylesine yaklaşanlar, acaba hala aramızda dolaşıyorlar mı? Çünkü; nasıl ki doğal kaynaklarımız son yıllarda büyük ölçüde tahribata uğrarken, bunu çıkarları için doğal karşılayanlar, Tarihi, Arkeolojik, Kentsel ve Doğal Sitlerimizin de yok olmasına, tahrip olmasına göz yummakta hatta çıkar çevreleriyle işbirliği yapmaktadırlar.

Değerli meslektaşlarım, Ulu Önder Atatürk "Cumhuriyetin Temeli Kültürdür" diyor ve 1931 yılında Konya'da, 1935 yılında Alacahöyük'te Arkeoloji ve Arkeologlar için belirttiği noktalar, bizler için birer ışık olmuştur. Hele Türk Tarih Kurumu'nun girişimdeki sözleri benim için değişmez araştırma yolucur. "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazarı yapana sahip çıkmazsa, değişmeyen hakikatler, insanlığı şaşırtacak mahiyet alır."

Arkeolojiyi bir hobi gibi gören bu zavallılar aynı zamanda Anadolu toprağının da bir Hellen Uygarlığı gibi göstermeye çalışmışlardır.

Onlara en büyük yanıtı, Prof.Dr. Fahri Işık Likya'dan, Pamfilya'dan, Patara'dan vermektedir. Halikarnas Balıkçısının "Hey Koca Yurt"u Sabahattin EYUBOĞLU'nu, Azra ERHAT'ları, Fahri IŞIK'ları ve Bizlerle hiç yürümeyecek bir sürü aleşi. Likya'dan Beydağlarından, Phaselis'ten, Olimpos antik kentine gelirken, Olimpos'un sırtlarındaki tepelerde, Kirenia'da ilk çağlardan beri hala yanmaktadır. Ve o ateşi söndürmeye kimsenin gücü yetmeyecektir. Ne dün yetti, ne de bugün!...

Burada meslektaşımız, Karatepe-Arslantaş Geç Hitit Merkezi'ndeki çalışmalarıyla örnek olan hocamız Prof.Dr. Halet ÇAMBEL'i de saygıyla anmak isterim. Çünkü, dünyanın ve yurdumuzun ilk Açık Hava Müzesi olan Karatepe-Arslantaş ve Domuztepe, hocamız ve Arkeologlar Derneğinin, o yıllarda vermiş olduğu uğraşlar sonunda, Ceyhan Barajı Gölünün sularının altında kalmaktan kurtarılmış, büyük bir kültür hazinemiz ve Milli Parkımızdır.

Değerli Meslektaşlarım, buraya kadar anlatmaya çalıştığım olaylar sadece dünden bugüneyi yargılamak değildi. Aradan 23 yıl geçmesine rağmen, Kültür Bakanlığında halen aynı sorunların bir çoğunun çözümlenmediğidir.

1997 tarihinde toplanan genel kurulumuz, beni Yönetim Kuruluna seçti. Ben gerçekten böyle bir gö-

revin ateşten gömlek giymek olduğunun bilincinde olarak, görev almak istemedim. Genel Kurulumuzun beni tekrardan Yönetim Kuruluna seçmiş olması nedeniyle de görevden kaçamazdım. Ve II. Başkan olarak göreve başladım. Bugüne kadar yapabildiklerimizi, İletişim Bülteni ile sizlere ulaştırmaya çalıştık. Ancak geçirmiş olduğumu bir kaza nedeniyle, iki ay dernek toplantılarına tam olarak katılamadım.

Derneğimizin Bültenin 10'ncu sayısında Prof.Dr. Levent ZOROĞLU, Genel Başkan olarak sizlere yapılan çalışmaları belirtti. Onun için bu konulara değinmiyeceğim. 55'inci Hükümetin Kültür Bakanı Sayın İstemihan TALAY, konularımıza uzak kalmayı tercih ederek sorunları meslek ve Bakanlık dışından atadığı üst düzey bürokratlarla çözmeye çalıştı!... Sayın Bakanla görüşmelerimizde, belirttiğimiz konuların hiç birisi bu nedenden dolayı ciddi olarak dikkate alınamadı. Kültür Bakanlığında, danışma ve tavsiye niteliğinde kararlar almak üzere **Kültür Yüksek Kurulu** ve çeşitli dallarda Danışma Birimi niteliğinde **Yan Kurullar** süratle kurulamadı. Bu kurullarda Meslek Kuruluşları, Odalar, Sendika ve Sivil Toplum Örgütlerinin Temsilcilerinin yer alması sağlanamadı.

Kültürel mirasımızın yağmalanmasını önleyici hiçbir tedbir alınmadı. Zira son üç yılda sadece Müze ve Ören yerlerimizden 3020 adet eser çalınmıştır. Bu da Müze ve Ören yerlerimizin teknik donanım, güvenlik sistemi ve görevlisi ile uzman kadroların yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Ve halen hiç bir etkili tedbir alınmamıştır. Böyle devam ederse ilerde telafisi mümkün olmayacak daha büyük Müze ve Ören Yeri soyguları ile karşılaşacağımızdan endişe duymaktayız.

Bu konuda sayın Bakanın derhal, gerekli tedbirleri ilgili Genel Müdürlüğüne aldırması gerekmektedir. Yıllardır, müzelerimize ve ören yerlerine uzman kadrolarına sınavla eleman alınmamaktadır. İvedilikle bu kadrolara sınav ile eleman alınmalıdır. Arkeologların Ek Göstergesi için, Bakanlık üst düzeyde halen Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesi Başkanlığı ile gerekli ve yeterli dialoğu kuramamıştır. Ancak yazışmalarla zaman geçirmişlerdir. Bu konunun sıkı takipçisi olacağız. Kültür politikalarının belirlenmesinde, Arkeologların yeri ve önemi halen Kültür Bakanlığımızca tam olarak anlaşılamamıştır.

Atamalar ve yenileri yapılanmada; maalesef 55'inci Hükümetimizin Kültür Bakanı, atama ve görevden almalarda mesleki beceri, liyakat ve deneyime tam olarak riayet etmediği, yerel politikacıların ve parti genel merkezlerinin taşra teşkilatlarının ve ilgili çevrelerinin istemleri doğrultusunda seçici olduğu gözlenmiştir. Bu uygulamalar, mesleki gelişimi ve iş barışını bozucu bir öğe olarak karşımıza çıkmaktadır. Halen Refahyol döneminde atanan veya her dönemin politikalarına uyum sağlayan, kendi çıkarları uğruna, Bakanlık olanaklarını kullanan bürokratlar görevde bulunmaktadır. Gerçek Atatürkçü, çağdaş, demokrat, milliyetçi ve laik kesim yıllardır sindirilmiş ve pasifize edilmiş durumdadır. Bu kadroların ivedilikle göreve getirilmesi gerekmektedir.

Fakat, yapılan uygulamalar bir kaç istisna dışında, bunun tam tersi olup, Bakanlık dışından uzmanlar (nasıl uzmansa), Bakanlık kadrolarına getirilerek, deneyimli kadroların önü tıkanmaktadır.

Son yapılan atamalar, gerek Kültür ve Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğünde (Koruma Kurulları dahil), gerekse Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğünde, (merkez ve taşra dahil) işin uzmanına değil, adama göre iş bulma mantığı egemen olmakta, uzmanlık gerektiren kadrolara, ahbap çavuş ilişkisi içerisinde gerçekten o konunun uzmanı olmayan kişilerin atanması maalesef halen devam edilmektedir.

Sevgili meslektaşlarım, daha yazacak çok şey var. Özellikle, büyük müzelerimizde neler oluyor?... Kurullarda hangi yanlışlıklar halen devam ediyor?... "SİT" konusunda var olan arazi mafyası, yeniden SİT mafyasını mı oluşturuyor?... Bunları da ilerki sayılarımızda sizlere iletmeye çalışacağım.

Özellikle son dönemde Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün merkez ve taşra örgütlerinde yapılan atamalarda bu açıkca gözlemlenmektedir. Sayın Bakan kendisinin görevden aldığı üst düzey yöneticiler gelen baskılar sonucunda (nereden geldiği bizce bilinen, ancak Bakanlıkça açıklanmayan!...) tekrardan göreve iade etmek zorunda kalmıştır. Buda söylediklerimizin ne kadar doğru olduğunun bir göstergesidir.

Kendi çalışanlarını ve onların örgütlerini referans alma yerine bireysel danışmanlık yerine dar ve grupçu anlayış içinde yapılan atamalar Sayın Bakanı kamuoyu önünde de zor durumda bırakmıştır.

Derneğimiz her zaman örgütlü müzakereden yana olup, bireysel çıkarlar için Bakanlıkta kadro paylaşımına karşı çıkmaktadır. Koruma tüm mesleki disiplinlerin ortak çalışığı bir uzmanlık alanı olup bunu tek bir mesleki disiplin tekelinde görme isteği ve anlayışı içerisinde olanlara da şiddetle tepki göstermektedir.

Bu bağlamda Sayın Bakanımızın ivedilikle meslek örgütlerinin temsilcileriyle Bakanlık çalışmaları konusunda iletişime geçmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak ümit ediyorum ki, Kültür Bakanımız Sayın İstemihan TALAY, kendilerine Yönetim olarak belirttiğimiz ve bu bültenimizde de üzerinde durduğumuz konularda çözümler arayacağını ve bulacağını düşünüyorum. Arkeologlar Derneği olarak her zaman iletişim kurmada, Bakanlığımıza yardımcı olacağımızı da belirtmek isterim.

Değerli Meslektaşlarım hepinize çalışmalarınızda başarılar diler, saygılar sunarım.

Turgut BATUR
II. BAŞKAN

Siyasal İslamcı çevrelerin güç ve fırsat bulduklarında sık sık gündeme getirdikleri Ayasofya Müzesinin camiye dönüştürülmesi istemlerine verilecek en iyi yanıt, Cumhuriyetimizin kurucusu **Kemal Atatürk** tarafından 24 Kasım 1934 yılında imzalanan karar olacaktır. Bu tarihi belgeyi sizlere sunmayı uygun gördük.

BİR BELGE

T.C.
BAŞVEKALET
Kararlar Müdürlüğü
Sayı: 2/1589

Kararname

Maarif Vekilliğinden yazılan 14/II/934 tarih ve 94041 sayılı tezkerede; Eşsiz bir mimarlık sanat abidesi olan İstanbuldaki Ayasofya camiinin tarihi vaziyeti itibari ile müzeye çevrilmesi bütün Şark alemini sevindireceği ve insanlığa yeni bir ilim müessesesi kazandıracağı cihetle bunun müzeye çevrilmesi, çevresindeki evkafa ait dükkanların yıktırılması ve diğerlerinin de evkafça istimlak edilmesi suretiyle güzelleştirilmesi ve tamiri ve daimi muhafazası masraflarına karşılık evkafça bu sene ve gelecek seneler bütçelerinden muayyen bir para ayrılması hakkında bir karar ittihazı istenilmiş ve Evkaf Umum Müdürlüğünden yazılan 7/II/934 tarih ve 153137/107 sayılı mütalaanamede, bu camiin, Bizanslılardan kalma bir eser olması hasebile hiç bir vakfı olmadığı ve her ne kadar cami olduktan sonra Sultanlar ve Halk tarafından bazı gelirler bağlanmışsa da bunlardan aşar olarak bağlanan sult gelirlerinin kaldırılmış olduğu ve halk tarafından bağlanan gelirler ise kuran okumak ve buna benzer belli ve nerede olursa olsun yapılabilir dini emekler için olup müzeye çevrilmesi ve korunması için verilecek bir geliri bulunmadığı ve şimdiye kadar tamiri, gelirine bakmadan diğer vakıflarla bir arada yapılagelmekte olan bu bina cami olmaktan çıkınca artık buna da imkan kalmayacağı ve bütçelerinin bugünkü vaziyeti herhangi bir yardıma da yol bırakmamakta olduğu ve çevresindeki yapılardan evkafa ait olanları yıkmak ve kaldırmak olden gelirse de ötekine berikine ait olanların evkafça satın alınmasına imkan bulunmadığı bildirilmiştir.

Bu iş İcra Vekilleri Heyetince 24/II/934'te görüşülerek, caminin çevresindeki evkafa ait binaların Evkaf Umum Müdürlüğünce yıktırılarak temizlettirilmesi ve diğer binalarında istimlak, yıkma ve binanın tamir ve muhafazası masrafları da Maarif Vekilliğince verilmek suret ile Ayasofya camiinin müzeye çevrilmesi tasvip ve kabul olunmuştur.

24/II/934
REİSİCUMHUR
K. Atatürk

Ş. V. Ac. V. M. M. V. Da. V.
Ta. V. V. Va. V. M. V. Ba. V.
B. V. S. İ. M. V. Ş. İ. V. Z. V.

SÖYLEŞİ

İLHAN TEMİZSOY

1940 Yılında Eskişehir'de doğdu. 1964 Yılında İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji bölümünden mezun oldu. 1972 Yılında Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğünde göreve başladı. Sırasıyla: Karaman Müze Müdürü, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdür Yardımcısı, Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürü, Gaziantep Müze Müdürü, Ankara Koruma Kurulu Müdürlüğü uzmanı ve 1991 yılından günümüze tekrar Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürü olarak görevine devam etmektedir. Evli olup, 3 çocuğu bulunmaktadır.

Derneğimiz Yönetim Kurulu Üyesi Soner ATEŞOĞULLARI Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürü ve Derneğimiz üyesi Sayın İlhan TEMİZSOY'la 16. 01. 1998'de müzenin 1997 yılında Avrupa'da yılın müzesi seçilmesi üzerine uzun bir söyleşi de bulundu. İşte okuyacağınızı umuyoruz.

► Anadolu Medeniyetleri Müzesi* 1997 yılında Avrupa'da yılın müzesi seçildi. Ama bu medya ve müzecilik çevrelerinde yeterince duyulmadı. Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği olarak üyelerimizi bu konuda bilgilendirmek ve böyle bir onuru sizinle paylaşmak amacıyla bugün buradayız. Söyleşimize başlamadan önce sizi ve tüm Anadolu Medeniyetleri Müzesi çalışanlarını kutlamak istiyorum. Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği olarak bu ödülden büyük onur duyduk.

Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği'nin sayın meslektaşlarının müzemize ve kazandığımız ödüle gösterdikleri bu yakın alakadan ötürü çok teşekkür ediyorum. Başarı hepimizindir; Ülkemizin, meslek kuruluşumuzun, kişinin değil bizimdir, bütün camiamındır. O bakımdan ilgi göstermeniz, sahiplenmeniz beni gerçekten mutlu etti. İnanın duygulandım.

► Yarışmaya kaç Avrupa ülkesinden kaç müze katıldı?

Şimdi bir kere bu ödül yeni değil. Bu ödül 1977'de verilmeğe başlanmış. 1997'de 20. yılını kutladı. Biz 20. yılında bu ödülü kazandık. Daha önceki yıllarda da pek çok müzemiz bu ödüle iştirak etti.

► Başvuru nasıl oluyor?

Bakanlığımız aday gösteriyor. Çünkü müzeler kendi başlarına böyle bir başvuruda bulunamazlar.

► Resmi bir yanı var yani?

Evet resmi bir yanı var. Bakanlığımız uygun görüp seçiyor. Ondan sonrada o müze tabiki gelen Müze Konseyi elemanlarına kendisini takdim ediyor. 1997 yılında 20 Avrupa ülkesi 65 müze ile katıldı. Bizim ülkemizden tek bir müze katıldığı halde Almanya 13, Yunanistan 5, İngiltere 6 müze ile katıldı. Yani birden fazla müze ile katılabiliyorlar. Ama bu onların müzecilik alanında yaygın bir kimlikse sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Çünkü bugün Türkiye'de bizim müze sayımız 100'ün biraz üzerindedir. Ama bir Almanya'da 5-6 bin müze varsa tabiki iki ülke arasında 50-60 kat gibi bir fark olacaktır. O bakımdan onlar 13 müze ile katılırken, biz 1 müze ile katılabiliyoruz. İşte biz, 1997 yılında 20 Avrupa ülkesi ve 65 müze içinden seçilerek bu ödülü kazandık.

► Bu seçimi bir komite yapıyor değil mi? Komite kaç üyeden oluşuyor ve nasıl bir yapısı var?

13 üye ve 1 başkandan oluşuyor. Sekretaryası var tabi. Bu komite üyeleri Avrupa Birliği'ne dahil ülkelerden oluşuyor. Yalnız bazı ülkelerden birden fazla üyesi var. Mesela İngiltere'nin 3 tane üyesi var. Ve başkan da İngiltere'den. Bunların merkezi İngiltere'de Bristol'de. Yalnız toplandı yerleri değişebiliyor. Avrupa Birliği ülkeleri içerisinde çeşitli yerlerde toplanıp görüşme yapabiliyor. Her sene bir sonraki yılın adayları belli oluyor.

► Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde ne zaman inceleme yapıldı ve kaç gün sürdü?

1996'nın başında Bakanlığımız AMM'ni aday gösterdi. Yılın başında adaylık başvurumuza gönderiyorsunuz. Bununla birlikte onların, istedikleri bazı dökümanlar var. Müzenin faaliyetleri ile ilgili yayın alanında, eğitim alanında her alanda dökümanlarımızı, başvurunuzla birlikte gönderiyorsunuz.

► Değerlendirmede gözönüne mi alıyorlar?

Evet. Çünkü komite üyelerinin hepsi gelmiyor buraya.

► Temsilcileri mi geliyor?

Evet. Düşünün 65 müze atılıyor. İki kişi gittiğinde yaklaşık olarak 7 inceleme komitesi olsa, her gruba yaklaşık 9-10 müze düşebiliyor. Bunlar kendi aralarında paylaşıyorlar. Yıl içinde ne zaman nereye gideceklerine dair program yapıyorlar. Ve size daha önceden bildiriyorlar. Diyorlar ki, "biz AMM'sini şu şu tarihler arasında ziyaret edeceğiz." Yani gizli kapaklı birşey yok. Zaten sen bir gün de veyahut ta bir ay içinde birşey yapamazsın.

► Değerlendirmede sadece müzenin o günkü durumunu değerlendirmiyorlar değil mi? Geçmişte bu müze ne yapmış? Ne gibi yayınları var? Çevre çalışması olarak neler yapmış? Değerlendirmede bütün bunlar mı kıstas oluşturuyor?

Tabi bütün bunlar, 1996 yılının Şubat veya Mart ayındaki bu başvurumuzdan sonra bize bir mektup geldi. Dediler ki, "1996'nın Ekim ayında, 18-20 tarihleri arasında 3 gün süreyle inceleme yapacağız." Komite başkanı Kenneth HUDSON bey de geldi. Bizzat başlarında bulundu. Kendilerini karşıladık. Burada 3 gün süreyle incelemede bulundular. Müzemizin bütün birimlerini, yaptığımız bütün çalışmaları, yayınlarımızı, laboratuvarımızı gösterdik. Geçmişten bu güne müzemizin yapmış olduğu çeşitli alanlardaki araştırmaları gösterdik. Müze hangi kazıları, hangi yüzey araştırmalarını yapmış, AMM'si Anadolu arkeolojisine ismini yazdıran birkaç müzeden bir tanesi.

► Tüm bu veriler değerlendirmede önem taşıyor mu?

Bu verilerin hepsi masaya yatırıldı. Geldiler gözleriyle gördüler. Teşhirini gezdi gördüler. İnanmazsınız tuvaletlerinize varıncaya kadar giriyorlar. Konferans salonunuza, kütüphanenize, laboratuvarınıza bakıyorlar. 3 gün sonunda bizden bir takım daha dökümanları alarak ülkelerine döndüler. Ve toplantı 1996'da Aralık ayı içinde Strazbourg'da oldu. Her grup 8-9 yere gidiyor. Toplanıp haftalarca süren bir çalışma yapıyorlar. Bunun sonunda bir ön eleme yapılıyor. Bu ön elemede, hemen hemen yarısı elemine oluyor. İlk aşamada 65 müzeden 38 müzeye indi. 20 ülkeden birdenbire 15'e düştü. Ondan sonra bize dediler ki; "siz ön elemeyi kazandınız ama finalin ne zaman nerede yapılacağını biz size daha sonra duyuracağız."

Final müsabakaları, 16-20 Nisan tarihlerinde İsviçre'nin Lozan kentinde oldu. Bu 38 müze temsilcisi oraya geldi. Hatta bazı ülkeler, bazı şehirler, Belediye Başkanlarıyla, medyasıyla oraya geldi. Yani o kadar büyük bir onur ki onlar için. Mesela Cardiff'in belediye başkanı ve Cardiff şehrinin televizyon ekibinin kameramanı ile birlikte geliyorlar.

► Yerel yönetimler müzelerin yanında, onlara sahip çıkıyor o zaman?

Sahip çıkıyor, gururlanıyor adamlar. Bunun gururunu yaşıyor insanlar.

► Zaten bir ülkede müzeler o ülkenin yüz akı durumunda değil mi?

Elbette. Burada her üyeye 3 gün süreyle, medya ve topluma açık, büyük bir salonda kendini takdim imkanı veriliyor. Sabah ve öğleden sonra olmak üzere 6-7 müze her seansta çıkıyor kendini orada anlatıyor. Daha ziyade burada bizim yaptığımız gibi sorulu-cevaplı oluyor.

► Bu birincilik ödülüne ulaşılırken sadece gönderilen belgeler ve buraya gelip yapılan incelemeler değil, gidip orada o insanlara orada müzeyi anlamanız da etkili oldu o zaman?

O da etkili oluyor. Ama bir yerde benim anladığım kadarıyla oraya gelindiğinde zaten karar verilmiş oluyor. Onların uzun süren karşılıklı konuşmalarından, fikir teatilerinden sonra oraya geldiklerinde bu zaten tespit edilmiş oluyor. Çünkü toplantı başlamadan evvel Kenneth HUDSON bey yaptığı konuşmada; "sizin burada ki sunuşunuz neticeyi etkilemeyecektir. Onun için rahat konuşun, rahat olun. Zaten şu anda büyük ödülü kazanan ve mansiyon alan müzeler seçilmiş durumdadır. O bakımdan bu bir sahbet toplantısıdır. Herkes diğer müzeyi biraz tanıma imkanı bulacak, kendi gözleriyle de görecek ve verilen karşın değerini, doğruluğunu kendileri de göreceklerdir" dedi. Dolayısıyla bizim oradaki sunuşumuz komite üyelerine değil ama diğer müzelere kendimizi tanıtma şeklinde geçti.

► Ülkemizde ilk defa bir müze Avrupa'da yılın müzesi seçildi değil mi? Daha önceki ödüller Avrupa Konseyi tarafından mı verildi?

Müzeler Konseyi'nden de Avrupa Konseyi'nden de verilen ödüller var. 1984 yılında İstanbul Türk-İslam Eserleri Müzesi ilk mansiyon ödülünü aldı. Daha sonra 1988 yılında Antalya Müzesi, 1995 yılında da Bodrum Müzesi mansiyon ödülünü almıştır.

Büyük ödülden sonra 2.'lik 3.'lük ödülü yok. Büyük ödül ve mansiyon ödülü var. Mansiyon ödülünün sayısı değişebiliyor. Kesin bir rakam yok. 3 müzeye 5 müzeye verilecek diye. Bazı zaman 6 müze olabiliyor. Bir de 1993 yılında İstanbul Arkeoloji Müzemiz Avru-

Ekonomik nedeni kabul etmiyorum. Devletin gereken önemi verememesini ekonomik zorluklara, yetersizliklere bağlamak istemiyorum. Çünkü düşünün daha Türkiye Cumhuriyeti devleti yok. Büyük Millet Meclisi Hükümeti var. Ve askeri alanda bir zafer kazanılmamış, cephede savaş devam ediyor. Devletin geleceği veyahut ta ülkenin geleceği henüz daha aydınlık değil, herşey muallakta... Düşman 100 km uzaklıkta Sakarya boylarında ve çatışmalar devam ediyor. Atatürk böyle bir durumda kültüre önem veriyor. Bu onun geleceğe olan güvenini, gelecekte bir devlet olmanın eminliğini gösteriyor. Ben devlet olacağım diyor.

pa Konseyi'nin ödülünü bir müze ile ortaklaşa aldı. Dolayısıyla Türkiye'de ödül kazanan 5 müze resmen olmuş oluyor.

► **Ama ilk defa Avrupa'da yılın müzesi ödülünü Anadolu Medeniyetleri Müzesi almış oluyor.**

Evet. Bakın şu harita üzerinde hangi ödülü hangi ülkenin kaç adet kazandığı görülüyor. Büyük ödül ilk defa bizim müzemiz tarafından kazanıldı. Bu haritaya baktığınızda Avrupa Birliği'ne dahil bir Portekiz'in, İspanya'nın, İtalya'nın, Macaristan'ın, Çek Cumhuriyeti'nin, İrlanda'nın ve Finlandiya'nın bu büyük ödülü bugüne kadar kazanamadığını görüyoruz.

► **O zaman bu ülkemiz müzeciliği adına büyük bir onur.**

Bu sizin de başta söylediğiniz gibi yeterince algılanamadı, değerlendirilemedi. Aslında bu büyük bir başarıdır.

► **Büyük önderimiz Atatürk Ulusal Kurtuluş Savaşı yıllarında kültüre, kültür varlıklarımıza ve müzelerimize büyük önem vermiştir. Ama aynı önemi maalesef şimdi yeterince gösteremiyoruz. Ekonomik nedenlerden dolayı müzelerimiz, kültür biraz ikinci planda kalıyor değil mi?**

Valla ben ekonomik nedeni kabul etmiyorum. Devletin gereken önemi verememesini ekonomik zorluklara, yetersizliklere bağlamak istemiyorum. Çünkü düşünün daha Türkiye Cumhuriyeti Devleti yok. Büyük Millet Meclisi Hükümeti var. Ve askeri alanda bir zafer kazanılmamış, cephede savaş devam ediyor. Devletin geleceği veyahut da ülkenin geleceği henüz daha aydınlık değil, herşey muallakta... Dörtyanı 100 km uzaklıkta Sakarya boylarında ve çatışmalar devam ediyor. Atatürk böyle bir durumda kültüre önem veriyor. Bu onun geleceği olan güvenin, geleceğe bir devlet olmanın emirdiğini gösteriyor. Ben devlet olacağım diyor.

► **İnanmış yani**

Evet. Devlet olabilmek için yalnız savaş alanlarında zaferler kazanmanın, yeterli olmayacağını, eğitim, kültür gibi alanlarda bir takım faaliyetler yapması, bir takım adımlar atması gerekliğine inanıyor.

► **Bu müze Atatürk'ün direktifleriyle kurulmuş değil mi?**

Evet. Cumhuriyet Dönemının ilk müzesidir. Biz bunun gururunu taşıyoruz.

► **O zaman bu ödül, Cumhuriyet felsefesinin bugüne çok güzel bir yansıması.**

Evet. Çok güzel tabi, başka bir şey değil. Hem Ankara'da bir müzenin kurulması hem de daha sonra Ankara'da bir merkezi Hitit (Eti) müzesinin kurulması tamamen Atatürk'ün fikridir.

► **Bu müzenin avantajları nelerdi? Geriye doğru dönüp baktığımızda kurtarma kazıları, çevre çalışmaları yapan ve seçilmiş eserlerini kronolojik olarak halka çok güzel bir şekilde sergileyen bir müze görüyoruz. Bunun dışında neler birincilik ödülüne ulaşmanızda etkili oldu?**

Bu ödül töreni esnasında bir doküman dağıtıldı. Gerek nasyon ödülü alanlar, gerekse büyük ödülü alan AMM'si burada anlatıldı. AMM'si orada anlatırken diyor ki; "Uzun ve sabır isteyen görüşmelerden, karşılıklı fikir alış-verişlerinden, uzun konuşmalardan, münakaşalardan sonra, Ankara AMM'sinin Avrupa'da yılın müzesine layık olduğu hakkında ekseriyetle karar verilmiştir" diyor. Bu karar verilirken geçerli olan kriterler sunlardır diyor. Bir kere diyor; "AMM'si bugün iki tarihi yapı içinde görev yapmaktadır. Bu iki tarihi yapı çok güzel restore edilerek, fonksiyon verilmiştir."

► **Binaların kendileri de korunmuş aynı zamanda.**

Binaların kendileri de korunmuş ve müze olabilmesi için bazı tadilatlar yapılmış ama bu binanın özüne tecavüz olunmamış. İşte bu çok güzel restorasyon ve çok güzel müzeye dönüştürme şekli. Bu bir tanesi. Ondan sonra diyor ki; "AMM'si Avrupa'da pek çok müzenin hala bir süper market müzesi gibi ne bulduysa teşhir vitrinlerine doldurur şekilde değil, ama bir-bir-buçuk müze-seklinde koleksiyonlarının içinden en güzel örneklerini orada insanları sıkmadan sergisini düzenlemiş" diyor. Anadolu'da yaşamış kültürlerin en güzel örneklerini burada teşhir ederek, çok güzel bir sergileme yapması bu ödülde ikinci bir kriter olmuştur. Bundan sonra "kültürel konulara vermiş olduğu önem" diyor. Bazı gelenekler AMM'sinde yerleşmiş. 35 yıldır konferanslar veriliyor. Ve bunlar sürekli yapılagelmiş. Bu sürekliliği belgelerle kanıtlamışız. Bu güzel geleneğin yanında, yine "35 yılı ulaşan bir zaman zarfında devamlı takvimler çıkarmış ve bunları kamuoyuna duyurmuş" diyor. Bunun yanında yine müzede konserler, konferanslar, seminerler çok yaygın bir şekilde yapılmıştır. Son yıllarda müzenin eğitime vermiş olduğu öneme dikkat çekiliyor.

► **Bu da önemli bir kriter değil mi?**

Önemli bir kriter tabi. Çünkü Avrupa'da bir müzenin eğitim alanında çalışmaması,eğitime hizmet etmemesi düşünülemez.

► **Zaten çağdaş müzecilikte eğitimle müze iç içe düşünülmüyor mu artık?**

Evet.

► **Avrupa'da böyle, bizim ülkemizde de böyle olmak zorunda.**

Evet. Bütün Avrupa ülkelerinde böyle bizde de böyle olmak zorundadır. Çünkü biz bu kültürü sonradan veremeyiz. Çocukları bunu çocukluk yaşlarından itibaren gerek ailelerinden gerekse okuldan alırlar.

► **Ülkemizde büyük bir eski eser kaçakçılığı yaşanıyor. Şimdi bu kaçakçılığı nasıl önleriz diye insanlar sürekli bir arayış içinde. İşte o çocuklara müzede vereceğimiz eğitim eski eserlerimizi sevdirebilmemiz açısından çok önem kazanıyor değil mi?**

Evet. Ağaç yaşken eğilir. Çocuğa bu kültürleri belli bir yaştan sonra veremezsiniz. İlkokul çağında, hatta ilkokuldan önceki çağlardan başlayarak aileler ve okullar bu işi üstlenmelidirler. Müze, eğitim konusunda son yıllarda gerçekten büyük bir yükü omuzladı. Geldiler bunu gördüler. Öğrencilere verdiğimiz ücretsiz dökümanlar, bilgiler onları etkiledi. "Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülke eğitimine önem veriyor ve bir takım şeyleri ücretsiz olarak çocuklarına aktarabiliyor" dendi. Bunun yanında müzenin son 50 yılda Anadolu arkeolojisine, insanlığa ve insanlığın geçmişine yaptığı hizmetler var. Anadolu'da pek çok dev kazıda AMM'sinin imzası var.

► Ne anlamda?

Kendisi bizzat kazı yapmış. Bir Eskiyapar, Yalburt, Alantepe, Külhöyük kazısı, 1940'larda Polatlı Höyük kazısı. Alacahöyük'te de bu müzenin emeği var. Dolayısıyla müzenin arkeoloji alanında yaptığı hizmet çok büyük. Pek çok Avrupa ülkesindeki büyük müzelerden daha fazla hizmeti var. Bunun yanında müzenin uluslararası projeleri var. Yani bugün bir Avrupa Birliği ülkesi değiliz ama bizim müzecilik alanında gelişmiş ülkelerle uzun yılların gerisine giden ikili işbirliğimiz var. Mesela Gordion kazısı nedeniyle Pensilvannia Üniversitesiyle 18 yıldan beri ahşap eserlerin konservasyonu konusunda bir proje devamlı yürüyor. Son 5 yılda Tokyo Üniversitesiyle işbirliği başladı. Laboratuvarımıza yardımlar yapıyorlar, eleman gönderiyorlar. Ama inanın biz bu konuda sadece alıcı değiliz, biz de vericiyiz. Biz de teknoloji alanında, konservasyon, restorasyon alanındaki birikimlerimizi onlara aktarıyoruz.

► Bu ödülü aldıktan sonra yerli ziyaretçi sayınızda artış oldu mu?

Bunu bir sene içindeki rakamla ifade etmek belki yanıltıcı olabilir. 1997 yılında ülkemizde turizm genelinde bir yıl öncesine nazaran bir yükseliş var. Bu bakımdan 1998 yılı, bizim daha kesin bir karar vermemizi sağlayacak.

► Beklemek lazım diyorsunuz.

Beklemek lazım biraz. Çünkü 1996'ya nazaran, 1997'de %55-60'lık bir artış oldu ziyaretçi sayımızda.

► Yerli ziyaretçi sayısında mı?

Yerli ve yabancı. Daha önceki yıllarda 200 bin civarında seyreden yabancı ziyaretçi sayımız, bu sene 325 bine çıktı. Yani %66'lık bir artış gösterdi. Keza 100 binlerin biraz üzerinde seyreden yerli ziyaretçimiz birdenbire 200 binin üzerine çıktı.

► Kazanılan bu ödül medyada ve müzecilik alanında yeterince duyuruldu mu?

Maalesef ülkemizde yeterince duyurulmadı, duyurulamadı. Yurt dışında AMM'si Arjantin'den Japonya'ya, Avusturalya'dan Kanada'ya kadar, çok iyi tanınıyor.

► Ülkemiz adına onur verici.

Çok çok onur verici. Türkiye'de çok tanınan iki müze vardır. Bir tanesi Topkapı, diğeri de AMM'sidir. Bu müze açısından, ülkemiz açısından son derece gurur vericidir.

► AMM'si 1997 yılında bu ödülü aldı. Şimdi bundan sonraki hedefleriniz ne olacak? Çünkü artık hedef büyüdü. AMM'si böyle bir ödülden sonra yerinde durmayacak herhalde?

Zaten durmuyordu. Ama bu ödül, bize yerimizi korumak için bir takım zorlamalar, yapılanmalar içine soktu. Aşağıda teşhir salonlarımıza inecek olursunuz, orada müze içinde bazı büyük atılımların, yeniliklerin olduğunu göreceksiniz.

► Bu sadece vitrinlerin yenilenmesi anlamında mı? Yoksa teşhir anlayışında da mı değişiklikleri içeriyor.

Teşhir anlayışında da yenilik içeriyor. Mesela bu Çatalhöyük duvar resimlerinden ilk defa güzel örneklerin sunulması. Çatalhöyük dünya arkeolojisinde çok önemli bir nokta. Yani Neolitik rönesans diyebileceğimiz, insanlığın toplayıcılıktan, avcılıktan birdenbire üretici bir toplum haline geçerken dünyanın en gelişmiş Neolitik merkezi olarak görüyorum. 1998 turizm mevsimine Çatalhöyük'ü büyüterek, yenileyerek giriyoruz. Kültepe, M.Ö. 2. binlerin başında Anadolu'nun ülkünü açan bir merkez. Kültepe kazılarından 15-20 yılda çıkan yeni buluntulardan örnekler sunacağız.

► Müzenin alt katında da bir çalışma var. Orada neyi vurgulayacaksınız?

Alt katta yeni bir teşhir salonunuz hizmete girecek. Bilindiği gibi bizim üst katta tek bir salonda teşhirimiz vardı. Bu tek kattaki teşhirimizde biz daha ziyade Anadolu Prehistoryasını sunuyorduk. M.Ö. 7. binlerden Klasik devire (M.Ö. 5. yüzyıl) kadar, Lidya'ya kadar olan kültürleri ağırlıkla sunuyorduk.

► Bu yeterli olmuyor muydu?

Diğerleri yeterli oluyordu. Yer sorunu nedeniyle Klasik devirlere ait çok zengin bir taki koleksiyonumuz olmasına rağmen biz bunu iki vitrinde sunabiliyorduk. Zengin bir cam koleksiyonumuz olmasına rağmen 10-12 cam eseri sergileyebiliyorduk. Düşünün 3 bin cam eseriniz var. Bunu 10 eserle yani 300'de 1'i ile sergileyebiliyorsunuz. Bu şartlarda sahip olduğunuz koleksiyonu tanıtmak mümkün olmuyordu.

► Peki ne yaptınız bu dezavantajı ortadan kaldırmak için?

Müzenin altında daha önce mevcut olmayan mekanı kazarak bir teşhir alanı elde ettik. Yarım yüzyıl, hatta biraz daha fazla bir süreç içinde Ankara ve çevresinde yapılmış onun üzerinde kazı var. Bu kazılardan çıkan eserlerin sergilemesini gerçekleştiriyoruz. Ankara bölgesinin bir müzesi veyahut ta bir seksiyonu olacak. 250 m²'lik bir alanda, Eti'den başlayarak Ankara'nın yaklaşık 4500 yıllık tarihi kesitini burada sunacağız.

► Ülkemizde belli başlı müzeler ön plana çıkıyor. AMM'si, Antalya Müzesi, Bodrum Müzesi gibi

ama bir de madalyonun öbür yüzü var. Taşrada çoğu müzemiz içler acısı durumda. Elbette güzel ülkemizde bir müze böyle bir ödül almış. Ülkemiz müzeciliğini bir bütün olarak düşünürsek bu konuda büyük müzelerimiz ne yapabilir?

Bence müzeler canlı bir yaratıktır. Doğarlar, büyürler ve hiçbir zaman ölmezler; devamlı olarak büyür, gelişirler. Ama müzeleri müze yapan onları canlı tutan içindeki personeldir. İçindeki idareci ve uzmanlardır. İşte bu idareci ve uzmanların kaliteli, iyi yetişmiş olması, gerçekten mesleğini sevmesi, mesleğine gönül vermesi gerekir.

Bence müzeler canlı bir yaratıktır. Doğarlar, büyürler ve hiçbir zaman ölmezler; devamlı olarak büyür, gelişirler. Ama müzeleri müze yapan onları canlı tutan içindeki personeldir. İçindeki idareci ve uzmanlardır. İşte bu idareci ve uzmanların kaliteli, iyi yetişmiş olması, gerçekten mesleğini sevmesi, mesleğine gönül vermesi gerekir.

► Bu çok önemli değil mi bizim mesleğimizde?

Çok önemli. Bir kere bizim meslekte mesleğini sevmeyen veyahut la cestili bahanelerle ben ne kadar ücret alıyorum ki ne yapayım, benden ne bekliyor gibi bahanelerle biz bir yere varamayız. Dolayısıyla insan faktörü çok önemli. Bir kere idareci çok önemli. Bunun için bence devlete düşen konular var, Bakanlığımıza düşen konular var. Müzelerimizdeki görevlilerin ufkunu açmak lazım. Bunun için yurt dışına göndermek lazım. Araştırmaya, oradaki müzeleri göstermeye, oradaki müzecilerin çalışma şekillerini, prensiplerini onlara göstermek lazım.

► Yani klasik bir mantıkla para yok iş yok dememek lazım.

Elbette. Bilmiyorum farkındamısınız. Türkiye'de bazı şeyler değişiyor.

► Hem de çok hızlı

Sadece devletten beklemek yanlıştır. Bugün Türkiye ekonomik bakımdan belli bir yere gelmiştir. Ve kültür alanında hizmet sunmak isteyen varlıklı kişiler ortaya çıkmıştır. Hem de hiçbir şey beklemeden, "ben bu ülkeden aldım, bu ülkeye vermek istiyorum" diyen Türkiye'de işte bize düşen görev inandırıcı olmak, bu kişilerin yapacağı yardımın boşa gitmeyeceğini, belli bir şeyin yapılabileceğini onlara göstermek lazım.

► Zaten Avrupa'da Amerika'da müzecilik artık bu anlayışla yürüyor değil mi? Bu ülkelerde devlet ne kadar güçlü de olsa işler yerel olanaklarla, sponsorlarla yürüyor. Biz de de bu sistemin gelmesi gerek.

Elbette. Bu kişiler çok basit şekilde onore edilecek, ödüllendirilerek, birer plaket verilerek, isimleri bir salona verilerek bu tür sponsorlar, bu tür yardımları, devlet dışında yardımlar elde etmek mümkündür. Onun için bence yeni müzelerin kurulması, çoğalması zorunludur.

► Umutsuz olmamak gerek yani?

Hiç bir şekilde. Anadolu gibi çok zengin kültürel mirasa sahip bir ülkede, bir müzeci birçok kişinin zannettiğinin ötesinde sadece yurt dışından gelen yabancılara kültür varlıklarımızın sunulduğu kapalı bir mekan olmanın ötesinde bölgelerinin karakoludur. Eski eserlerin korunmasında en etkili birimlerdir. Dolayısıyla müzenin ziyaretçisi yok, müzenin eseri yok, burada niçin müzeye gerek var mantığı kesinlikle yanlıştır. Bugün Avrupa'da 60 bin müze var ise ve bu 60 bin müzenin 3/2'si yani 40 bin müze, ikinci dünya harbinden sonra kurulmuşsa, demek ki müze bir ülkenin kültürel gelişmesi, kalkınması için çok önemlidir. Yani ilk önce ekonomik kalkınma, sonra kültürel kalkınma hayır öyle birşey yok. Kültürü kalkınmamış bir ülkede ekonomik kalkınmayı beklemek bence cahillik olur.

► Zaten bizim ülkemizde arazi teşkilatları bulunmuyor. O açıdan mevcut müzelerimize büyük iş düşüyor. Herşeye rağmen ülkemizde müzeciliğimizin ulaştığı noktayı yeterli buluyormusunuz?

Bulmuyorum. Çünkü ideal bir nokta yoktur. Bu müze bile ideal noktayı yakalamış değildir.

► Müzelerimizi yaşayan varlıklar olarak nitelediniz. O zaman, sürekli gelişecektir.

Evet gelişecektir, büyüyecektir. Bugünün en mükemmel teknolojisi yarın gerde kalacaktır. Onun için devamlı büyümek, gelişmek daha iyiyi yakalamak mecburiyetindeyiz. Her gelene iş var. Müzeler hiçbir zaman işim bitti diyemez.

► Anadolu Medeniyetler Müzesinde teknoloji yeterince kullanılıyor mu?

Kullanılmıyor.

► Müzeyi tanıtmak için müzenin CD-ROM'u hazırlanamaz mı? Veya müzeyi yerinde gezme olanağı bulamayanlar için sanal ortamda müzeyi gezmeleri sağlanamaz mı?

1998 yılı Nisan ayından itibaren müzenin içince temin edemediğimiz mekanı, müzenin dışında, açık havada, üstü örtü ile kapalı bir alanda elde edeceğiz. Yaklaşık 100 kişiye aynı anda Anadolu Kültürleri, Anadolu Arkeolojisi ve AMM'si hakkında bilgi verilebilecek bir mekana gidiyoruz. Bu AMM'si için bir eksiklikti bunu 1998 yılında hizmete geçiriyoruz.

► Bu çok güzel bir haber!

Beğeneceksiniz. Basit bir televizyon ekranında değil, bugünün teknolojisinin en son ulaştığı imkanla, büyük bir sinema perdesi şeklinde sunacağız. Türkiye'yi ve müzemizi iyi tanıtabilecek bir programla bunu sunacağız. Zannediyorum ki bu programı bir sezonda 100 bin kişi izleyebilecek.

► Yayın faaliyetleriniz nasıl gidiyor? Yıllıklarınız var, konferanslar yayınlanıyor. Bir de belli eser gruplarına yönelik zaman zaman çıkan eser kataloglarınız var. Bunlar devam edecek mi?

Bizim ödül almamızda en önemli faktörlerden bir tanesi de yayınlarımızdı. Bir müze düşünün son 5 yıl içinde 45 yayın yapmış. Bildiğinizde her yıl için 7'nin üzerinde bir rakam çıkar. Bu yayınlarda bir süreklilik var. Periyodik yayınlarımız var. Periyodik yayınları devam ettirebilmek çok zordur. Hele ülkemiz gibi basım olayının çok pahalı olduğu bir ülkede. Bu periyodik yayınlarımız öyle 50-100 sayfalık değil, 300 sayfanın üzerinde. Bir müze yıllığımız 11 yıldan beri çıkıyor. Bir konferans yıllığımız 6 yıldan beri çıkıyor. Bunun yanında kataloglarımız var. Kataloğ çalışmalarımıza başlarken yaklaşık 15 cilde tamamlamayı düşündük. Bu yıl, 250 sayfalık bir takılar kataloğumuz ve dünyanın belki de en zengin adak stellerinden oluşan bir kataloğumuz çıkacak. Fransızlarla ortak bir çalışma içine girdik. Lyon Üniversitesiyle ortaklaşa bu adak stellerini yayınlayacağız. Bunun her türlü çalışması bitti. Şu anda basım aşamasına geldik. Maddi imkanı da temin edildi. Bunun yanında yine 1998 yılında büyük bir ihtimalle tamamlanma süreci içinde, başlangıcında günümüze silah konusunda bir yayınımız olacak.

► Ödül olarak size ne verildi. Para ödülü aldınız mı?

Müzeler Konseyinin almış olduğu prensip kararı gereği, büyük ödülü alan ülke bir yıl süreyle İngiliz heykeltıraş Henry MOORE'un yumurta benzeri heykelini bir yıl süreyle müzesinde sergiliyor. Bir yıl sonunda, bir sonraki büyük ödülü kazanan ülkeye bunu teslim ediyor. Şu anda bizim müzemizde 7-8 aydır bu büyük ödül sergileniyor. Tabi bunun yanında bir belgemiz ve sertifikamız var. 1997 yılında Avrupa'da en iyi müze olduğumuzu belirten sertifikamız taşhir, salonumuzda sergileniyor. Bunun yanında bir maddi ödül de müzemize verilmiş durumdadır. Biz bu maddi ödülü daha ziyade yayın, müzemizin yapmış olduğu restorasyon ve kazı çalışmalarında kullanacağız.

► Peki biraz ütopik bir düşünce ama bunu diğer müzelerle paylaşmayı düşünmez misiniz?

Biz diğer küçük müzelere müzemizin gücü nispetinde zaten yardım yapıyoruz. Bundan 2 ay evvel yapılan İç Anadolu Müzeleri Müdürleri toplantısında, ben bir konuyu gündeme getirdim. Orada yaklaşık 15 kadar müze mensubu arkadaşımız vardı. Eğitim alanında yapacağımız çalışmalarda 4 veya 8 sayfalık yayınlarınızı ben bastırmayı üstleniyorum dedim. Düşünün bunu 15 müzeye teklif ettim. Böyle bir yayın, 100 milyona mal olsa ben 1,5 milyarlık bir baskı işini üzerime almış oluyorum. Bu büyük bir yardımdır. Bunun dışında maliyetini ödemek şartıyla dernekleminde satmak üzere kart ve kitap isteğiyle geldiklerinde ben bu yardımı da yaparım. Ama insanları üretmeye, bir şeyler ortaya koymaya zorlamalıdır. Hazır verdiğinizde onun zevkini alamaz. Onun için kendileri bir uğraş içinde olacaklar. Ben de yıllar evvel küçük bir taşra müzesinden AMM'sine geldim. Ödemek üzere bazı hediyelik eşya, kitap, kart satın aldım. Ve bunları geriye ödedim. Ama orada bir maya oluşturdum. İşte müzelerimiz böyle karşılıksız değil, ama zaman içinde kendisini bir yapıtırım, zorlama altına almış olur ve daha çok çalışır.

► Ülkemizde müze gezme kültürünün pek gelişmediğinden söz ediliyor. Sizce bu konuda neler yapılabilir? Sonuçta müzeniz ne kadar iyi olsa da insanlar yeterince gelip gezmezse bir anlamı olmaz.

Tabi bu eğitime dayanıyor. Ekonomik zorluklara dayanıyor. Bugün bizim ülkemizde 10 milyon işsiz varsa, yaşam düzeyi son derece geriyse, müzelerimizi gezecek olan memur ve nispeten eğitilmiş orta kesim yaşamak için birden fazla işte çalışıyorsa yani günün 8 saatini değil, 8 saatin çok üzerinde geçimini elde etmek için uğraşıyorsa, hafta sonunda bile çalışıyorsa bu yorgun insandan müzeyi gelip gezmesini beklemeniz abestir.

► Herşeye rağmen ne yapılabilir? Eskiye göre insanlarımız daha fazla müze geziyor. Eğitim dediniz, eğitim işinde televizyonlara, medyanın da bu işe el vermesi gerekmez mi?

Bilhassa mahalli televizyonların bu konuya daha iyi yaklaşması gerekir. Müzelerin medya ile iyi ilişkiler içinde olması şarttır. Kendi sesini orada duyurması, halkın ilgisini çekmesi şarttır. Ben Bakanlığımızın vatandaşlarımıza müzelerimizi, talebeler ve askerlere olduğu gibi ücretsiz veyahut da bugünkü ücretin çok altında bir ücretle gezmelerini sağlaması gerektiğine inanıyorum.

► Gerçekten bizim böyle bir şeye ihtiyacımız var. Ülkemizin büyük bir arkeolojik potansiyeli var. Onun için bir şekilde halkımıza arkeolojiyi, eski eserleri ve müzelerimizi sevdirmek zorundayız. Bu eski eser kaçakçılığının önlenmesi açısından çok önemli.

Tabiki bu işi yapan kişilerin sonunu getiremeyiz. Bu hastalık gibidir. Ama dediğiniz gibi en azından bunu hoş karşılamayan bir kesimi meydana getirirsek bunu dengeleyecektir. Sen ne yapıyorsun?, bu benim ülkemin kültür varlığı diyecek.

► En azından genç kuşaklara.

Evet.

► Ülkemizde yeterli müzecilik eğitimi verilmiyor. Üniversitelerin arkeoloji, sanat tarihi filoloji vb. bölümlerinden mezun olanlar müzelere geliyorlar. Müzeciliği müzede öğreniyorlar. Bunun güzel yanları var ama biraz da dezavantajlı yanları yok mu?

Bakın ben size 30 senelik bu meslekten içinde olan birisi olarak söyleyeyim, müzecilik müzede öğrenilir. Mutlaka bazı kitabi (kuramsal) bilgiler verilmeli ama dediğim gibi herşey yerinde öğrenilir. Müzeye hayatta girmemiş, müzenin içinde müzenin havasını teneffüs etmemiş kişiler, istedikleri kadar kitap okusun. Bir çok ülkelerde, sonuçlarıyla müzeyle ilişkisi olmayan kişiler konuşuyorlar. Ama üniversitelerde müzeyle ilgili bir takım dersler olacaktır. Bazı kitabi bilgiler şarttır. Ama müzecilik müzede öğrenilir. Bu uzmanlık, zaman, yetenek isteyen bir konudur. Gönül verme işidir. Tecrübeli, bilgili, büyük müzelerin bir takım şeyleri üstlenmesi gerekir. Bir yerde meslekte başlarken orada ufku daha geniş bulacak, büyük müzeler de bir staj gibi başlatıp sonra diğer küçük müzelere kaydırmak daha yerinde olur.

► Bu 15 günlük hizmet için eğitim kursu şeklinde olmamalı değil mi? Süresi ne kadar olmalı?

İki sene filan olmalı. Özellikle yeni girenler için.

► Biliyorsunuz ICOM** adlı bir teşkilat var. Geçmişte bazı faydaları olmuş ama bu son dönemde ülkemiz müzeciliğine katkıları var mı?

Ben göremiyorum. Maalesef ICOM biraz kağıt üzerinde kalıyor. ICOM'dan sağlanan imkanlar başka yerlere akıp gitti. Ben bunu yaşadım, gördüm. Onun için ICOM bence çok daha aktif olabilir, faydalı olabilir. Yurt dışında küçük müzelere yardım etmek isteyen pek çok kuruluş var. Yeter ki siz oralara ulaşın, yeter ki onları aradınız. Bizim müzemiz son 5 yılda Japonya'dan (Japon Vakıflarından) 20 milyara yakın malzeme yardımı aldı. Benim laboratuvarım bugün yalnız ülkemizin değil, belki de Avrupa içindeki pek çok müzenin laboratuvarından çok daha iyi durumda. Hem elemanı, hem alet, hem de bilgi bakımından. İşte bana bu imkanı yaratan Japonya'dır. Son 5 sene içinde 7 tane elektronik mikroskop geldi.

► İyi ilişkiler çok önemli o zaman?

Bu kuruluşlar bizden biraz farklı düşünüyor. Onlar kültür varlıklarını insanlığın ortak kültür mirası olarak görüyor. "Türkiye'deki kültür varlığına Türkler bakacak" demiyor. "Ben de buna katkıda bulunmalıyım" diyor. Ama sen isteyeceksin, sen birşey yapmak istemezsen tabi dışardan da yardım gelmez.

* AMM: Anadolu Medeniyetleri Müzesi.

** ICOM: Uluslararası Müzeler Konseyi.

BİZE YANSIYANLAR

ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Bölüm Başkanı Öğretim Üyesi Sn. Ali CENGİZKAN'dan aldığımız 3.11.1997 tarihli mektup'ta, Derneğimiz üyesi Sn. Prof. Dr. Cevat ERDER'in aldığı uluslararası ödülden sözedilmekteydi. Biz de Cevat hocamızın aldığı bu onursal ödülü sizlere duyurmayı ve kendisini de bir kez daha kutlayarak onunla paylaşmak istedik.

Uluslararası Tarihi Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) Sn. Prof. Dr. Cevat ERDER'i bu yıl, Sofya'da yapılan Genel Kurul Toplantısında *onursal üye* olarak tanınmış. Uluslararası Kültürel Varlıkların Korunması ve Resterasyonu Araştırma Merkezince, uluslararası kültürel varlıkların korunmasına, özellikle Afrika ve diğer gelişmekte olan ülkelerde korunmacılık ve eğitimine yapmış olduğu katkıları nedeniyle, üç yılda bir verilen, "*ICCROM AWARD*"a layık görülmüştür.

Ülkemizin doğal ve kültürel mirasının yağma ve talanına yol açtığı konusunda çevreler tarafından savlanan, Kültür Bakanlığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü Altan AKAT, hakkında Bakanlık teftiş kurulunca başlatılan soruşturma nedeniyle zorunlu olarak emekliye ayrıldığı duyurulmuştur.

15.01.1992'de Malta'nın başkenti Valetta'da taraf olarak bağıtladığımız "Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (Gözden Geçirilmiş)"nin TBMM ya sa haline dönüştürülmediği öğrenilmiştir. Arkeolojik sitlerin ve varlıkların korunması için çok önemli bir belge olan bu sözleşmenin Kültür Bakanlığınca kısa sürede yasallaştırılması için gerekli çalışmaların yürütüldüğü öğrenilmiştir.

Mersin Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığınca iletilen 17.12.1997 günlü yazıda Mersin, Mezitli, Pompeipolis antik kenti üzerinde yapılması düşünülen "Arkeolojik Kültür Parkı Projesi" konusu derneğimizin bilgisine sunulmuştur. Sözkonusu yazı eki raporda; Mezitli Belediyesince Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesine hazırlatılan ve Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 7.02.1991 gün ve 784 sayılı kararıyla onaylanan projenin koruma ilkelerine aykırı olduğu, projenin uygulanmasının arkeolojik varlıklara zarar vereceği belirtilmektedir. Ayrıca, projenin Pompeipolis yerleşim alanına fiziksel müdahaleler içerdiği, bunun da antik yerleşimi tahrip edeceği saptanmıştır. Bu nedenle sözkonusu projenin uygulanmasında yasal ve teknik açıdan sakıncalar görülmüştür. Bu bağlamda projenin ilgili kurumlarca

gözden geçirilerek belirtilen sakıncaların giderilmesi istenmektedir. Derneğimiz de bu konuda gerekli girişimlerde bulunmuştur. Gösterdikleri duyarlıktan dolayı Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü öğretim üyelerine teşekkür ederiz.

Önceki yıllarda ülkemizden yurtdışına kaçırılan iki eserin tekrar yurdumuza döndüğünü öğrendik.

Bu yapıtlardan;

İzmir ili, Selçuk İlçesi, Efes Örenyerinde 15.10.1964 tarihinde ortaya çıkarılan "Mermer Kadın Başı"nın 20.10.1965 tarihinde kazı deposunda olduğu dönemin kazı başkanı Prof.Dr. Fritz ERCHLER tarafından farkedilmiş, tüm aramalara rağmen bulunamamıştır.

Bugüne kadar kayıp olarak kabul edilen ve çalınmadan önce bilimsel yayın için üzerinde çalışmış ve yayınlanmış olan eserin, Efes heykelleri üzerinde yeni bir yayın çalışması yapan Dr. Maria ACIENHAMMER tarafından İsviçre'de Basel Eski Eserler Müzesi'nde olduğu tespit edilmiştir.

Avusturya Arkeoloji Enstitüsü Başkanı Fritz KRİNZİNGER'in Basel Eski Eserler Müzesi Müdürü ile yaptığı görüşme sonunda eser 24.10.1997 tarihinde kendisine teslim edilmiştir.

Sözkonusu eser Avusturya Arkeoloji Enstitüsü tarafından 22.12.1997 tarihinde Viyana Kültür Müşavirliğimize teslim edilmiş, 26.12.1997 tarihinde Müşavirimiz tarafından ülkemize getirilmiştir.

Şu anda Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesinde korunan eserin en kısa zamanda Selçuk Efes müzesine nakledilerek ait olduğu ortamda sergileneceği belirtilmiştir.

Bir diğeri ise;

Merkezi A.B.D.'de bulunan "Classical Numismatic Group" tarafından 2-3 Aralık 1997 tarihinde New York'ta düzenlenecek olan müzayedede İznik kökenli bir "Kurşun Mühür"ün satışa sunulacağı öğrenilmiş ve durum Dışişleri Bakanlığı kanalıyla New York Başkonsolosluğumuza bildirilmiştir.

Sözkonusu mührün müzayededen çekilmesi için anılan Başkonsolosluğumuzca gerekli girişimler yapılmış fakat zaman yetersizliğinden olumlu bir sonuç alınamamıştır.

Ancak KISKA İnşaat Şirketlerinin New York'taki sorumlusu Erden ARKAN'ın eseri müzayededen satın alarak ülkemize hibe ettiği öğrenilmiştir.

Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nde Uluslararası Antlaşmalar ve Avrupa Topluluğu ile İlişkiler Birimi kuruldu.

Türkiye'nin 14.4.1987 tarihinde Avrupa Topluluğu'na tam üyelik başvurusunun ardından AT ile ilişkiler hız kazanmış ve Bakanlar Kurulu'nda AT ile ilişkilerin süratli, düzenli, etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla Bakanlıklar ve bağlı kuruluşlarda AT ile ilgili birimler kurulması kararı alınmıştır. 4.5.1989 tarih ve 20158 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 367 No'lu Kanun Hükmünde Kararname ile Bakanlıklar ve bağlı kuruluşlarda AT ile ilgili birimler resmen kurulmuştur. Söz konusu Kararname çerçevesinde Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü faaliyet alanına giren çalışmaların yürütülebilmesi amacıyla Uluslararası Antlaşmalar ve AT ile İlişkiler Birimi kurulmuştur.

Kültür Bakanlığında koruma alanında çalışanların üye oldukları sivil toplum örgütleri:

Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği,

Anadolu Sanat Tarihçileri Derneği,

Müzeciler Derneği,

Sanat Tarihi Derneği,

Kültür Sen,

TMMOB

-Mimarlar Odası

-Şehir Plancıları Odası

Tüm bu örgütlerin temsilcilerini tarihi ve doğal çevre korumasının sorunları ve çözümleri konusunda işbirliği, ortak çalışma yapmaları, birlikte davranmaları ve eşgüdüm için etkinlikte bulunmaya çağırıyoruz.

İstanbul'da tarihi yarımadaya bakan İstanbul I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulunda "Arkeolog" üye bulunmadığı öğrenilmiştir.

Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü Müzeler ve Kazılar Dairesi Başkanlığı'na bağlı Kazılar Şubesi Müdürü'nün meslek uzmanı (Arkeolog) olmadığı halde uzun bir süredir bu görevi yürüttüğü bilinmektedir. Buraya gerekli bir uzmanın bu dönemde halen atanmamış olmasını büyük bir endişeyle izlemekteyiz.

İstanbul'da 18-21 Şubat 1998 tarihlerinde, Türkiye'de Koruma olgusunun bilimsel ve toplumsal verilere bağlı olarak bilinçle ele alınmasına öncülük eden değerli hocamız ve ICOMOS Üyesi Prof. Dr. Cevat ERDER onuruna "Koruma Uygulamaları; Yaklaşımlar, Sorunlar, Öneriler" ana temasını ele alan ICOMOS Uluslararası Semineri Türkiye-Yunanistan Ortak Bilimsel ve Teknik Toplantısı düzenlenmiştir.

Derneğimizi temsilen Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN'ın katılacağı toplantı, Yıldız Teknik Üniversitesi'nde gerçekleştirilecekti.

-IX. Müze Çalışmaları Semineri'nin bu yıl 27-29 Nisan tarihleri arasında Antalya, Posta İşletmeleri Eğitim ve Dinlenme Tesislerinde gerçekleştirilmesinin düşünüldüğü öğrenilmiştir.

-Bu yıl XX.'si düzenlenecek olan Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu'nun 25 Mayıs-1 Haziran tarihleri arasında Tarsus'ta yapılmasının planlandığı bildirilmiştir.

BU SAYININ MAKALESİ

AVRUPA TOPLULUĞU VE TÜRKİYE

Tarihsel geçmişi süresince çeşitli Anadolu kültürlerini oluşturan, yasaları pekçok uygarlık gibi gelişmenin, çağdaşlaşmanın Batı yönünde olduğunu savunan Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa'nın bir parçası olarak politik, ekonomik, kültürel ve askeri konularda Batı kuruluşları ile daima iyi ilişkiler içinde bulunma özeni göstermiştir.

Ancak Türkiye, içinde bulunduğu jeopolitik, stratejik konumu ve kültürel bağları nedeniyle, Doğu'ya da son derece önem vermiş, iyi ilişkiler içinde bulunmuştur.

Yoğun bir değişim sürecinin yaşandığı günümüzde, hızla artan küreselleşme, ülkelerin önüne yeni fırsatlar çıkarmakta, dünyanın diğer bölgeleri ile yeni ilişki modelleri sunmakta, ülkeleri bir tercih yapmaya zorlamaktadır.

Türkiye, bu yeni modeller içerisinde en kökü yapılanma örneği gösteren ve başarı grafiği gittikçe yükselen Avrupa Topluluğuyla, ilk kuruluşu itibariyle yakınlaşma ve bütünleşme arayışına girmiştir.

> ***Türkiye'nin tek ve asıl hedefi hiç bir zaman AB üyesi olmak olmamalıdır. Türkiye batılılaşmayı istemelidir. Batılılaşma da Türkiye için ayrı bir kavram, ayrı bir amaç olarak değerlendirilebilir. Bir yaşam biçimi, bir değer yargılar sistemi, sosyal refah ve hukuk devleti, demokrasi, insan haklarına saygı, akıllıca davranış biçimi, bilgi düzeyini yükseltme, çağdaş değer yargıları, sanayi toplumu olma ve çağdaş davranış biçimleri olarak benimsenmelidir.***

AVRUPA TOPLULUĞU'nun OLUŞUM SÜRECİ

Avrupa Kıtası'nda bütünleşme arayışlarının tarihi, Roma dönemine kadar uzanmış, Napolyon, I. ve II. Dünya Savaşları ile sürmüştür. Ancak bu arayışlar hep siyasi kararlar, baskılar ve savaşlarla oluşturulan dar başarıya ulaşamamıştır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra 2 blok oluşmuştur. Halk mülkiyetine dayanan Batı Avrupa Bloğu (Örn. NATO), Devlet mülkiyetine dayanan Doğu Avrupa Bloğu (VARŞOVA Paktı). Bunlar ideolojik ilkelere dayanan bloklaşmalardır.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra zararı tazmin açısından Marshall planı ile 1949'da OECD ve Batı Avrupa'da Avrupa Konseyi oluşturulmuştur. Batı kuruluşlarının temelinde insan hakları, demokrasi ve serbest piyasa ekonomisinin hakim olduğu görülür.

Avrupa Topluluğu entegrasyon süreci iki oluşumdan etkilenmiştir.

1. II. Dünya Savaşı
2. Soğuk Savaş

II. Dünya Savaşı'nın yarattığı olumsuzluklar sonucu, uluslararası ilişkilerde Avrupa merkezi konumdan güç kaybına uğramıştır. Bu ulusal devletlerin güç kaybı anlamına gelmektedir ve ulusal devlet sorgulanmaya başlamıştır.

Soğuk Savaş'la birlikte ABD'de batı ittifakının güçlendirilmesi önem kazanmaya başlamış, 1947'den sonra ABD, SSCB'ni çevreleme stratejisini uygulamaya geçirmiştir. Marshall planı bu amaçla devreye sokulmuş, Avrupa'nın güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, ekonomik düzeyinin düzeltilmesi, iktisadi anlamda yeniden inşası istenmiştir.

1948-1952 yılları arasında planlanmış Marshall yardımının Batı Avrupa'ya kazandırdığı avmeyle, milliyetçilik önemini yitirmiş, federe yapılara giderek önem kazanmaya başlamıştır.

Avrupa entegrasyon hareketi, Fransız, Alman ve Benelüks ülkeleri seçkinlerinin hareketidir ve kökünde Alman faşizminin olumsuz etkileri bulunmaktadır.

Özellikle Fransa, Alman Faşizminden son derece etkilenmiş, iktisaden ve askeri alanda Almanya'nın güçlenmesinin önlenmesini istemiştir.

Bu da ancak, Avrupa entegrasyonu içinde mümkün olabilecektir.

Avrupa Topluluğu'nun tüm plân ve projelerinin fikir babası daima Fransa olmuştur. Fransız düşünce adamı Jean Monnet'in ürettiği fikir ve planların uygulayıcısı ise Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman'dır.

Sanayinin güçlenmesinde önem taşıyan kömür havzaları, savaş sanayinin önemli unsuru olan demir ve çelik sanayinin sahibi Almanya'nın kontrol altında tutulması, ulusal kurumların, uluslararası örgütlere yetki devri ile olabileceği düşüncesiyle;

- 18.4.1951 tarihinde imzalanan Paris Antlaşması ile Avrupa Kömür Çelik Topluluğu kurulmuştur. Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda, Luxemburg ve İtalya arasında imzalanan söz konusu Antlaşma, 1952 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye bu Antlaşma'ya taraf olmuştur.

- Aynı endişeler içerisinde Kurucu ülkeler, atom enerjisinin de kontrol altında tutulmasına karar vermiş ve 25 Mart 1957'de imzalanan Roma Antlaşma-

sı ile Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu (EURATOM) kurmuşlardır.

- Bu oluşum çerçevesinde Topluluğun refah düzeyinin yükseltilmesinin, tanımıyla ekonomik güçlenmeye bağlı olduğu bunun da serbest piyasa ekonomisiyle olabileceği gerçeği ile 25.3.1957'de imzalanan II. Roma Antlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu (EEC-AET) oluşturmuşlardır.

Her iki Antlaşma da 1.1.1958'de yürürlüğe girmiştir.

Entegrasyon'da aşamalar;

1. Ekonomik İşbirliği Anlaşmaları,
2. Tercihli Ticaret Anlaşmaları,
3. Serbest Ticaret Sahaları,
4. Gümrük Birliği,
5. Ortak Pazar,
6. Ekonomik Bütünlük,
7. Ekonomik ve Parasal Birlik,
8. Siyasal Birlik'tir.

Her 3 oluşum 1967'de imzalanan Füzyon Antlaşması ile Avrupa Topluluğu adı altında tüzel kişiliğe kavuşmuştur.

Avrupa Topluluğu'nun süreci:

Gümrük Birliği ile malların serbest dolaşımı (1.7.1968'de sağlanmıştır) ve 3. ülkelere Ortak Gümrük Tarifesi'nin uygulanması, Kotaların kaldırılması.

- 4 Özgürlüğün sağlanması (Malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımı).

Ekonomik Entegrasyon (Diğer ortak politikalar; ortak tarım, ulaşım, sosyal yapı, bölgesel, çevre, kültür, sanayi, eğitim, gençlik sorunları politikaları, araştırma ve teknolojik gelişme politikaları, ortak para gibi).

Siyasal Birlik (Avrupa Vatandaşlığı, Ortak Dış Politika ve güvenlik, adli ve idari işbirliği gibi).

- Ve nihayetinde, Avrupa Birleşik Devletleri (Federal veya Konfederal).

Dört özgürlüğün serbestçe dolaşacağı Ortak Pazar anlayışı, 1.7.1978 Avrupa Tek Senedi ile oluşmuş ve 1.1.1993'de Tek Pazar yürürlüğe girmişti.

1992 yılında imzalanan **Maastricht Antlaşması** ile Ekonomik parasal ve siyasal birliğin oluşması amaçlanmış ve Topluluk AB adını almıştır.

Maastricht Antlaşmasıyla belirlenen 5 koşulun en az 8 ülke tarafından yerine getirilmesiyle 2002 yılında "EURO" adındaki Avrupa Para birimi tedavüle çıkacak, 1.1.1999'a kadar da Avrupa Merkez Bankası çalışmaya başlayacaktır.

Bugün 15 devletten oluşan Avrupa Birliği, şimdiye kadar az örneği görülen (ABD 150 yıl gibi bir sürede başarmıştır) supranasyonel özellikli olan hukuksal bir kurumdur ve devletler pek çok konuda egemenliklerini bu kuruma devretmişlerdir.

TÜRKİYE'NİN AVRUPA TOPLULUĞU'NA GİRİŞ SÜRECİ

Türkiye Cumhuriyeti, hukukun üstünlüğü ilkesine dayalı çoğulcu demokrasi ve pazar ekonomisi esaslarını benimseyen çağdaş bir ülke olma yolundaki kararlığı içerisinde 31.7.1959 tarihinde AET'na ortaklık üye talebinde bulunmuştur. Ortaklık üye talebimiz 11.9.1959'da kabul edilmiştir.

Türkiye'nin talepleriyle bu entegrasyonun zamana bağlı olarak oluşmasına karar verilmiş, ülkemizin kendi hızıyla bu model benimsenmiş ve AT ile entegrasyona girilmiştir. Bunun hukuki boyutu 12 Eylül 1963'de imzalanan **Ankara Anlaşması**'dır.

Roma Antlaşması ile aynı nitelikte olan Ankara Anlaşması, 1.1.1964'de yürürlüğe girmiştir. Anlaşma, Türkiye'nin AT'ye üyelik hedefine hukuki güç kazandıran uluslararası bir belgedir. Net bir entegrasyon anlaşması olduğunu AT Adalet Divanı da açıkça belirtmektedir. ATAD bunun, geriye dönülemez bir entegrasyon hareketi olduğunu, sona erme hükümleri bulunmayan, ileriye giden düzenlemeye sahip bir anlaşma olduğunu yorumlamıştır.

Ortaklık Anlaşması da denilen Ankara Anlaşması'nın tek bir hükmü sona erdirebilir: 28. madde.

28. maddede, taraflarca Roma Antlaşması'ndan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi sonucu Türkiye'nin AT'ye girmesi ile amacına ulaştığı için Anlaşma sona erecektir.

Uluslararası ilişkilerin vazgeçilmez bir gereği olarak, devlet politikası ötesinde ulusal nitelikte olarak bu entegrasyon sürecinin işletilmesi gerekir.

Ankara Anlaşması 3 aşamalıdır.

1. Hazırlık Dönemi: (1964-1973) Türkiye bu dönemde ekonomisini Gümrük Birliği'ne hazırlayacak AT ise 2 türlü destek verecektir.

a) AT, Türkiye'nin bazı ürünlerine tavizde bulunacak.

b) Mali protokollerle yardımda bulunacaktır.

Türkiye bu dönemde ekonomisini GB'ne hazırlayamamış, ancak, AT'nin 175 milyon ECU'luk yardımını almış, Keban Projesi ve Boğaz Köprüsü inşasında kullanmıştır.

2. Geçiş Dönemi: (1973-1995): Türkiye taahhüdünü yapamamasına rağmen 1970 yılında Brüksel'de imzalanan, 1973'de yürürlüğe giren **"Katma Protokol"** ile Geçiş dönemi başlamıştır.

Geçiş Dönemi'nde Türkiye, sanayi ürünlerinde 12 yıl, hassas ürünlerde 22 yıl olarak belirlenen dönemlerde gümrükleri sıfırlayacak, GB'ne benzer bir gümrük tarifesi yapacaktı. Mevzuat uyumunu gerçekleştirecek, Gümrük mevzuatlarını ve diğer mevzuat uygulamalarını bilecekti.

AT ise, sanayi ürünlerini sıfırlayacaktı. Katma Protokol'ün 1973'de yürürlüğe girmesiyle bir anda sıfırlaması gereken ürünler 1971'de sıfırlanmıştır. 1971'den beri AT sanayi ürünleri Türkiye'ye ve sıfır gümrükle girmektedir.

1985'de GB tamamlanamamıştır. AT'da mali yardımın yapılmaması, taraflar yükümlülüklerini yerine getirmemişlerdir.

AT, 1980 ihtilalı ile Türkiye ilişkilerini dondurmuştur.

Türkiye bir siyasi konjöktür olarak 14 Nisan 1987'de tam üyelik başvurusunda bulunmuştur. Bu başvuruyu Ortaklık Anlaşması gereği olarak değil, Roma Antlaşması'na dayanarak yapmıştır. "Avrupa kıtasında toprağı olan her Avrupalı ülke başvurur" hükmüne dayanarak. Ancak AT, "üyelik müzakeresine Türkiye'nin hazır olmadığını, eksikliklerini tamamlamasını ve demde başka çerçevede değerlendirileceğini" belirtmiştir. Bu itibaren "red" cevabı değildir.

3. Son Dönem: Gümrük Birliği. (1995/1996-2001):

1980'lerde olmayan gelişme son 5 yılda yapılmış, Geçiş Dönemi'nin ve Katma Protokol'ün son gününde yetişilmiş ve 31/12/1995'de Son Dönem'e girilmiş böylece Ankara Anlaşması tekrar işlemeye başlamıştır. Bu Dönem'de; hizmetlerin, sanayi ve tarım ürünlerinin serbest dolaşımı tamamlanacak, mevzuat uyum çalışmaları sonuçlandırılacak ve yürürlüğe girecektir.

6.3.1995 tarihli Ortaklık Konseyi kararında özetle,

a) GB'nin gerçekleşmesi,

b) Mali yardımın yeniden ele alınması,

c) GB dışında belirli alanlarda işbirliğinin derinleştirilmesi,

d) Siyasal diyalogun başlatılması

belirtilmiştir.

1981 yılında Yunanistan'ın üyeliğe girmesiyle birlikte veto edilen mali yardımlar için yeni bir dönemeçe girilmiştir.

Yine 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın 9-11. maddelerinde Türkiye tarafından AB'nin ticaretteki teknik engellerin kaldırılmasına ilişkin mevzuatına uyumda izlenmesi gereken prosedür belirlenmiş ve 9.3.1996 tarih ve 22222 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Dış Ticarette Standardizasyon Rejimi Kararı" 8.4.1996'da yürürlüğe girmiştir.

Belirlenen kararlar çerçevesinde, 29.04.1997 tarih ve 22974 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan AT Teknik Mevzuatı konu başlığı altında 28. sırada yer alan Kültürel Mallar konusu Kültür Bakanlığı koordinatörlüğüne verilmiştir.

Bu kapsamda Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü görev alanına giren;

1) 9.12.1992 tarihli (EEC) 3911/92 sayılı "Kültürel Malların İhracına İlişkin" Konsey Tüzüğü'nün,

2) 15.3.1993 tarihli (EEC) 93/7 sayılı "Bir Üye Devletin Ülkesinden Yasadışı Yollarla Çıkarılan Kültürel Objelerin İadesi" hakkında Konsey Direktifi'nin,

3) 30.3.193 tarihli (EEC) 752/93 sayılı "Kültürel Malların İhracına İlişkin 3911/92 sayılı Konsey Tüzüğü'nün Uygulamasına Dair Önlemler" içeren Komisyon Tüzüğü'nün 3386 sayılı Yasa ile değişik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile bağlı Yönetmeliklere uyum çalışmalarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

AT Komisyonu ayrıca Türkiye'nin üyelik başvurusu yapmasına gerek olmadığını, yükümlülüklerini yerine getirdikten sonra zaten üye olacağını Konsey'e bildirmiştir.

1987 başvurumuzun hayatiyete geçirilmemesi, Ankara Anlaşması ile Türkiye'nin sahip olduğu hukuki anlaşmayı ret anlamına gelmediğinden bu süreç devam ettirilmektedir.

1974 yılında yaşanan bir sorunu da burada değinmekte yarar görülmektedir. 1974'de üyelik başvurusu yapılmadığı için "bu hak kaçırıldı" şeklinde yorumlanmıştır. Oysa aynı dönemde başvuruyu yapan Yunanistan 1981'de üye olmuştur.

Uluslararası üyelik başvurusu; ciddi, istikrarlı bir siyasi kararlılık ister. Siyasi kararlılık kadar kamuoyunun, sivil toplum örgütlerinin desteğini ister. O dönemdeki siyasi ortamda; yerine getirilememiş yükümlülükler yanısıra, koalisyon ortağının tutarsız davranış ve tutumları, sivil toplum örgütleri ile kamuoyunun, basın ve yayın organlarının desteği alınamamıştır. Tam tersine isteksizlik hatta karşıt bir ortam vardır.

AT'nun düşüncesi ise daha da siyasidir. Yunanistan'ın üyeliğini Fransa istemekle, hatta ileklere bağımında kabul ettirmeye çalışmaktadır. AT'nun ekonomik yapısını bozacağı endişesinde olan Almanya ise bu üyeliği tasvip etmemekte, bu nedenle Türkiye'ye başvuru yapması yönünde baskı yapmaktadır. Böylece amaç, her iki ülkenin de üyeliğinin kabul edilmesini sağlamaktır.

Türkiye'nin o dönemde başvurusunun tek yararı, Yunanistan'ın üyeliğine engel olunması şeklinde sonuçlanabilir, yararları bugün görülebilirdi.

1987 Başvurusu ise, koalisyonsuz bir hükümet zamanında, 1980 ihtilali sonucunda donduruları ilişkilerin işlemesi eşiğinden yapılmış, sanayi ve ticaret odalarınca, kamuoyu, medya ve aydınlarınca desteklenmiştir.

12-13 ARALIK 1997 LÜXEMBURG ZİRVESİ KARARLARI

Maastricht Antlaşması ile Toplulukta derinleşme ve genişleme süreci başlamıştır.

Genişleme sürecine Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri (MDAÜ) ile Güney Kıbrıs girmiş (10+1). İlk 5 ülke ile Nisan ayında görüşmelerin başlatılması daha sonra diğer 5+1'in genişleme sürecine dahil edileceği, bu süreçte de mali yardımlarla ekonomilerin düzeltilmesi ve mevzuatlarının uyumlaştırılmasının sağlanacağı kararı bu zirvede alınmıştır.

Türkiye için ise, ayrı bir Avrupa Stratejisi belirtilmiştir.

Stratejide özetle;

- Ankara Anlaşması potansiyellerinin genişletilmesi,

- GB'nin derinleştirilmesi,

Mali işbirliğinin yürürlüğe konulması,

- Mevzuatların yakınlaştırılması ve Birlik müktesabının kabulü,

- Tek tek kararlaştırılmak üzere, Türkiye'nin bazı programlara ve ajanslara katılımı yer almaktadır.

Bu strateji Ortaklık Konseyi tarafından özellikle Ankara Anlaşması'nın 28. md. hükmüne dayanılarak, Kopenhag kriterleri ile Konsey'in 29.4.1997 tarihinde aldığı kararlar ışığında tekrar gözden geçirilecektir.

Avrupa Konseyi, Türkiye'nin AB ile bağlarının güçlendirilmesinin, bu ülkenin taahhüt ettiği siyasi ve ekonomik reformların sürdürülmesine bağlı bulunduğunu da hatırlatmaktadır. Bunlar özellikle; insan hakları normu ve uygulamalarının AB standartlarına uygun hale getirilmesi; azınlıklara saygı ve bunların korunması; Yunanistan ile Türkiye arasında tatminkar ve istikrarlı ilişkiler kurulması; uyuşmazlıkların hukuki yollarla ve özellikle Uluslararası Adalet Divanı aracılığı ile çözümü; Kıbrıs'ta siyasi bir çözüme ulaşılabilmesi doğrultusunda sürdürülen müzakerelerin desteklenmesi alanlarını kapsamaktadır.

Ayrıca; Avrupa Zirvesi Türkiye'nin AB'ne katılmaya ehil olduğunu teyit etmekte, Türkiye'nin diğer aday devletlerle aynı kriterler esas alınarak değerlendirileceğini, siyasi ve ekonomik koşulların katılma müzakerelerini başlatmaya elverişli olmamasına rağmen, Avrupa Zirvesi Türkiye'yi her alanda AB'ne yaklaştırarak onu katılmaya hazırlamak amacıyla bir strateji belirlenmesinin önemli olduğunu belirtmektedir.

Bilindiği gibi T.C. bu kararları;

- Türkiye'nin diğer aday ülkelerle aynı çerçevede, aynı iyi niyetli yaklaşımla ve objektif kıstaslarla değerlendirilmediği,

- Türkiye'ye yeni ve olumlu unsurlar gibi sunulanların çoğunun aslında AB'nin Türkiye'ye karşı geçmişte üstlendiği ve yıllardır yerine getirmediği yükümlülükler olduğu,

- Türkiye'nin iç yapısına ve Kıbrıs dahil dış politikasına dair yanlış, önyargılı ve abartılı değerlendirmeler yapıldığı,

- Son dönemde gerçekleştirilen ve öngörülen iyileştirmelerin tamamen gözardı edildiği,

- Bu yanlış yaklaşımlarla kabul edilmesi mümkün olmayan ağır niyetli siyasi koşullar dayatıldığı için bu yanlış yaklaşımların AB tarafından düzeltilmesine değin siyasi ilişkilerin dondurulmasına karar verilmiştir.

Hükümetin bu kararı genellikle olumlu karşılanmış ve desteklenmiştir.

AB'nin bu kararı tamamen siyasi içtenlikten ve hukuktan yoksundur. Örn. Kıbrıs; Garanti Antlaşması'nın 2. md.'ne göre, Türkiye'nin onayı olmadıkça hiç bir uluslararası organizasyona katılamaz.

Yunanistan ile sorunlarımızın çözümünü ise sadece Türkiye'nin sorumluluğuna bırakmak fevkalade yanlıştır.

Sadece yukarıda bahsedilen konular bile, AB'nin yanlı tutumunu sergilemekte, T.C. Hükümeti'nin aldığı kararın ne derli haklı olduğunu ispatlamaktadır.

Burada AB'nin MEDA ülkelerine sıcak bakışının; onların daha demokratik ve ekonomilerinin daha iyi olduğu anlamına gelmediği açıktır.

Bunda; Soğuk Savaş sırasında Doğu ile Batı arasında garantör bir ülke pozisyonunda olan Türkiye'nin, duvarların yıkılması sonucu, bu pozisyonu kaybettiği yanlış anlayışı görülmektedir.

Bunda; Geçen yüzyılda Lord Palmerston'un dediği gibi "Devletlerarası ilişkilerde sonsuza dek dostluk ya da düşmanlık değil, sonsuza dek çıkarlar vardır" anlayışı hâkimdir.

Oysa Türkiye, içinde bulunduğu jeopolitik konumu, daima üstelik çıkarak artan bir önemle korumaktadır. Türkiye'nin dinamik genç nüfusu, akıllı ve doğru yönlendirilmeyi beklemektedir. Fevkalade yüksek enflasyona rağmen Türkiye'nin ekonomisi şaşırtıcı düzeyde büyümektedir. Türk sanayisi hızla dışarıya açılmaktadır.

Yadsınamaz Türkiye gerçekleri, AT tarafından da anlaşılacak, hiç de uzak olmayan bir gelecekte Türkiye AB üyesi olacaktır.

Ancak, Türkiye'nin tek ve asıl hedefi hiç bir zaman AB üyesi olmak olmamalıdır.

Türkiye batılılaşmayı istemelidir. Batılılaşma da Türkiye için ayrı bir kavram, ayrı bir amaç olarak değerlendirilebilir. Bir yaşam biçimi, bir değer yargılar sistemi, sosyal refah ve hukuk devleti, demokrasi, insan haklarına saygı, akıllıca davranış biçimi, bilgi düzeyini yükseltme, çağdaş değer yargıları, sanayi toplumu olma ve çağdaş davranış biçimleri olarak benimsenmelidir.

Bunun için de; ekonomik kalkınma, insan kaynaklarımızın geliştirilmesi, sosyal hukuk devleti, çoğulcu demokrasi, insan haklarına saygı, ayrımcılığa, kaynakların kötü kullanımına karşı olma, Türkiye'nin dış baskılarla değil, kendi iç dinamizmini daha sağlıklı kullanması ile mümkün olacağı bilinmelidir.

Türkiye bunları gerçekleştirdiğinde zaten Batılı olacak ve Batı Kurumları tarafından istenecektir.

Semra SALGIRLI Arkeolog

Anıtlar ve Müzeler Gen. Md.

*Bu makale, Kültürel Malların İhracına Yönelik Konsey Tüzüğü'nün 2863 Sayılı Yasa'ya uyumu konusuyla 12. sayımızda devam edecektir.

GÜNCEL

İZMİR METROSU

İzmir I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 5.10.1995 gün ve 5912 sayılı kararıyla metronun yer altından geçirilmesi kararlaştırılmış ve uygulamaya ilişkin ana kriterler belirlenmişti. Sözkonusu kurul kararında; Metronun, Konak Meydanındaki çıkışlarının da ele alınacağı ve bu yöreyi kapsayan koruma amaçlı çevre düzenlemesi projelerinin kurula iletilmesi koşuluyla metro için önerilen güzergah uygun bulunmuştur.

Ayrıca; Kentin yoğun arkeolojik yerleşime sahne olan Fevzipaşa Bulvarındaki yeraltı geçişinde, bu bölgedeki olası arkeolojik katmanlara dikkat çekilerek, sözkonusu katmanların tahribi olmadan izlenebilmesi, gözlenebilmesi ve belgelenebilmesi açısından, arkeo-jeofizik etütler yapılması ve saptanacak arkeolojik katmanları tahrip etmeyen geçişi sağlayacak teknik sistemlerin projelerinin onaylamak üzere kurula iletilmesinin gerektiği İzmir Büyük Şehir Belediyesine iletilmişti.

Ancak bütün bilimsel araştırmalar ve etütler yapılmadan, Metro inşaatına başlanılmış ve İnşaat sırasında da kaçınılmaz olarak arkeolojik buluntular ortaya çıkmıştır.

Bu gelişmeler üzerine İzmir I Numaralı KTVKK'nun 5.10.1995 gün ve 5912 sayılı kararı gözardı edilerek İzmir I Numaralı KTVKK'ca 18.7.1997 gün ve 6883 sayılı karar alınmıştır.

- Bu kararda; Metro-Çankaya istasyon inşaatının özenle sürdürülmesi ve buluntuların İzmir Müzesince güvenli bir konumda muhafazası istenmiştir.

- Ancak uygulamada, Kurulun bu kararı gereği olan yeterli özenin de gösterilmediği, burada yapılan kazılarda açığa çıkarılan arkeolojik varlıkların (mimari yapı elemanları) Çakal Burnunda, deniz dolgusu olarak kullanıldığı ve arkeolojik araştırmalara olanak tanınmadığı saptanmıştır.

Aslında kentsel-arkeolojik sit karekteri taşıyan bu tür kentlerde, böylesi yoğun kazı gerektiren yatırımlar, kentin arkeolojisinin ortaya çıkarılması, izlenmesi, belgelenmesi, kısacası; Kentin, arkeolojik verilere dayalı sağlıklı arkeolojik haritasının elde edilebilmesi açısından çok önemli olanaklar yaratmaktadır. Kurulun bu konuda tiliz davranmasının nedeni, bu önemli imkanları yaratılarak sözkonusu arkeolojik verilere ulaşılmasını sağlamaktır.

İzmir I No'lu Koruma Kurulu üyelerinin bu bilimsel düşünce tarzları, İzmir Büyük Şehir Belediye Başkanı Sn. Burhan ÖZFATURA tarafından kamu yatırımının engellenmesi, geciktirilmesi olarak kamuoyunda sunulmuştur.

Koruma Kurulunun amacının, herhangi bir kamu yatırımının engellenmesi veya geciktirilmesi olduğunun ileri sürülmesi, gerçekle uzak yakın ilişkisi olmayan ve kamuoyunu yanıltan beyanlardır.

Esasen, inşaat esnasında ortaya çıkan bir yeraltı nehrinin de bu alandaki çalışmayı iki ay gibi bir süre uzattığı düşünülecek olursa böyle bir sürenin arkeolojik araştırmalara da tanınması aklın ve bilimin gereğidir. Bilimsel gerçekler, seçimle işbaşına gelen yöneticilerin seçim süreleriyle her zaman doğru orantılı olmayabilir ki tüm bunların sağlıklı bir iş programı çerçevesinde yapılmış olması durumunda, böylesi sorunlarla karşılaşılmayacaktı.

Görüldüğü gibi sorun, yasalar doğrultusunda alınan birtakım kararların uygulanmamasından kaynaklanmaktır. Pekçok kez olduğu gibi, Kurul kararlarına uymayan Büyükşehir Belediyesi, de-facto bir durum yaratarak, işlediği çok yönlü kent suçuna karşın bir kısım medyayı da yanına alarak ülke yöneticilerini kamuoyunu tekyanlı bir şekilde, adeta koruma kurulunu karşı kışkırtarak, Hukuka ve yasalara aykırı bir tutum izlemektedir.

Duyarlı çağdaş kent yöneticilerinin bu tür yatırımlar sırasında bilim çevrelerine gerekli yakınlığı ve duyarlılığı göstermesi gerekirken, bunun tam tersi yapılarak, bu duyarlılığı gösteren kurul üyelerine hakaretlere varan bir şekilde tüm yasalar, görev, yetki ve sorumluluklar hiçe sayılarak medya aracılığı ile saldırılarda bulunulmuştur. Bu davranışlarından dolayı İzmir Büyük Şehir Belediyesi Başkanı Sn. Burhan ÖZFATURA'yı kınıyoruz. Tüm baskı ve şiddete karşın bilimden ve korumadan yana tavır alan ve bu tavırlarından hiçbir koşulda ödün vermeyen İzmir I Numaralı KTVKK üyelerini destekliyor ve kamuoyunu da bu desteğe omuz vermeye çağırıyoruz.

DERNEĞİMİZ ETKİNLİKLERİ

• Derneğimizin Antalya Şubesi Prof. Dr. Fahri IŞIK'ın başkanlığında kurulduğu.

• Yönetim Kurulumuz, Kültür Bakanlığı Müsteşarı Sn. O. Tekin AYHAN ve Müsteşar Yardımcısı Sn. Tevfik KETENCİOĞLU'nu 11.12.1997 tarihinde ziyaret etmiştir. Görüşmelerde; Müzecilik, Kazılar, Yayın, Koruma Politikaları, Personel Alımı ve Özlük Haklarına ilişkin konular tartışılmıştır.

• Derneğimiz tarafından 1998 yılı yeni yıl masa takvimi bastırılmıştır. İsteyen Üyelerimiz İstanbul Arkeoloji, Ayasofya, Milet, Aphrodisias, Alanya, Bodrum, İzmir, Denizli, Anadolu Medeniyetleri, Nevşehir, Tekirdağ ve Gaziantep Müzesi Müze Dernekleri ile dernek genel merkezinden 350.000 TL'sı karşılığında satın alabilirler.

• 26.12.1997 günü derneğimizin III. Geleneksel Yeni Yıl Balosu gerçekleştirilmiştir.

GÖRÜŞ

KORUMA KURULLARI VE ÜYELİKLERİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Kültür Bakanlığında her hükümet değişikliği ile birlikte bakanlık kadrolarında ve koruma kurulu üyeliklerinde büyük değişiklikler yapılmaktadır. Bu değişikliklerden özellikle, koruma kurullarına yapılan atamalarda hangi ilkelerin, ölçütlerin gözönüne alındığı ise belirsizdir.

30.1.1989 gün ve 20065 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ile Koruma Kurulları yönetmeliğinin 8. maddesinde "... Koruma Kurulları aşağıda belirtilen üyelerden oluşur:

a) Arkeoloji, sanat tarihi, müzecilik, mimari ve şehir plancılığı konularında uzmanlaşmış kişiler arasında Bakanlıkça seçilecek üç temsilci. Bakanlıkça seçilecek üyenin halen yüksek-öğretim kurumlarının arkeoloji, sanat tarihi, mimari ve şehircilik dallarında öğretim üyesi veya emekli olmuş öğretim üyesi olması tercih edilir..." denmektedir.

Bu maddeye göre, kurullara atanacak bakanlık temsilcilerinin öncelikle üniversitelerden seçilmesi tercih edilmekteydi. Oysa, son atamalar Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğünün kadrolu personeli arasından seçilerek yapılmıştır.

Yıllardır korumacı çevrelerce kurulların bilimsel ve özerk yapıya kavuşturulmasının gerekliliği savunulurken, burada iki hususun sorgulanması gerekmektedir.

1. Kamu çalışanı bir kurul üyesinin siyasi ve yönetsel baskılara direnç göstermeyeceği bilinmektedir. Bu tür üyeler korumanın bilimsel ve teknik yönleri doğrultusunda mı, yoksa prestijli bir konum olan kurul üyeliğini sürdürebilmek için, gelebilecek her türlü baskıya göre mi karar vereceklerdir?

2. Yıllardır kurullara raportörlük hizmetleri de dahil taşınmaz kültürel ve doğal varlıkların tespiti, değerlendirilmesi, planlaması, projelendirilmesi gibi koruma hizmetlerini yürüten Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün kontrolünde uzmanlaşmış personeli niçin bu kapsamda değerlendirilmemiştir?

Diğer bir konu da mevcut Koruma Kurullarında çalışacak yönetici, uzman ve hizmetli gibi personel bulunamazken, yeni koruma kurullarının oluşturulmasını anlamak olası değildir. Bakanlık bir süre önce Samsun, Çanakkale ve Muğla'da Koruma Kurulu açma kararı almış, ancak bu kurulları faaliyete geçirememişti. Buna rağmen İzmit'te ve İstanbul'da üç yeni kurulun daha oluşturulduğu öğrenilmiştir.

Var olan Koruma Kurulları amaçsızlaştırılmış, etkili ve verimli çalışmazken, yeni koruma kurullarının niçin açıldığı anlaşılmamaktadır!..

Kültür Bakanlığından bu konulara yanıt vermesini bekliyoruz.

Ö. ÇAVGA Genel Sekreter

YAYIN

Avukat Turan KARAKAŞ'ın hazırladığı Taşınır ve Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı kitabı yayınlandı.

Kültür Bakanlığı emekli bakan danışmanı ve hukuk müşaviri olan KARAKAŞ, kitabın önsözünde bu yayını ile kültür ve tabiat varlıklarını koruma hukukunun bir bütün halinde uygulayıcıya sunulmasının amaçlandığını belirterek; koruma ile ilgili hak aramaların da, bu konuda ileri işlem tesis edenlerin de hukuksal düzenlemeyi çok iyi bilmek durumunda olduklarını, bilgiye ve araştırmaya dayalı olmayan eleştiri ve türetlerin çoğu kez o hakkın kaybına yol açtığını vurguluyor.

668 sayfadan oluşan kitapta, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve ilgili diğer yasalar, uluslararası hukuk belgeleri, anlaşmalar, sözleşmeler, tüzükler, kararnameler, yönetmelikler, yönergeler, ilke kararları, danıştay kararı ile yeniden yürürlüğe giren ilke kararları ve diğer ilke kararları, hükümet programlarında kültür ve tabiat varlıklarını koruma, kalkınma ve icra planlarında kültür ve tabiat varlıklarını koruma bir bütün halinde yer alıyor.

Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Aydın AYBAY, kültür ve tabiat varlıklarının korunması alanında hazırlanan bu yapıtın kaynak kitap olduğunu;

Prof.Dr. Emre KONGAR, kitabın sadece konunun uzmanlarına değil, sıradan vatandaşa da büyük yarar sağlayacağını, düşündüğünü;

Y. Mimar Oktay EKİNCİ, Türkiye'nin tarih ve doğa değerlerinin zenginliğinin yanısıra onların korunmasıyla ilgili mevzuatın da çok zengin olduğunu, kitapta da bu "bilinmeyen" zenginliğin tüm yönleriyle ve ayrıntılarıyla belgelendiğini belirterek, kitabın hazırlanmasının önemli bir hizmet olduğu görüşünde birleşiyorlar.

Biz de bu değerli kaynak kitabı tüm meslektaşlarımıza öneriyoruz.

Taşınır ve Taşınmaz Kültür
ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı
Avukat Turan KARAKAŞ / Ağustos 1997 /
Tuze Yayıncılık Kırkpınar Sk. 27/3
Çankaya - ANKARA / Tel: (0312) 440 13 40

BİR KESİT

ARKEOLOGLAR DERNEĞİ KURULDU

Geçtiğimiz aylarda, meslek kollarının örgütlenerek, demokratik kitle örgütlerinin mücadelesine katılmalarını ve emsali teknik elemanlar gibi, almaları gereken yasal haklarını alamamaları gerekçesiyle ve bu eksikliği gidermek amacıyla Arkeologlar Derneği kurulmuştur.

Toprakaltı, topraküstü ve sualtında tarihi, arkeolojisi ve mimarisi ile paha biçilmez değerlere sahip olan yurdumuzda bilimsel ve teknik arkeolojik çalışmalara ve bu çalışmaları yürütecek arkeologlara gerek duyulduğuna kuşku yoktur.

Anadolu'nun toprakaltı, topraküstü ve sualtı değerlerine göz diken yabancılar ve onların yerli işbirlikçileri elbetteki Anadolu'nun mimarisine, tarihine ve arkeolojisine de göz dikeceklerdi. Nitekim bunun kanıtlarını Avrupa ve Amerika Müzelerini zenginleştiren ve Anadolu'dan kaçırılan eserlerde görmekteyiz.

Bunun için diyoruz ki; Anadolu'da bundan sonra rastgele hiç bir kariyeri ve bilimsel çalışmaları olmayan yabancı kişi ve heyetlere kazı ve restorasyon hakkı verilmemelidir. Aynı zamanda Anadolu'da eski eser kaçakçılığı ve kültür talanı önlenmelidir.

Arkeologun neden teknik eleman olarak değerlendirilmesinin gerektiğini biz fiili olarak yaptığı hizmetlerin içinde görmekteyiz. Zira, bir arkeolog kazı işlemi sırasında topografya, jeoloji, mimari, restorasyon, rekonstrüksiyon, rölevé, envanter, teknik resim, fotogrametrik ve tüm teknik konuları içeren bir arazi çalışmasını yürütür. Diğer yandan Arkeologlar, kamu kuruluşlarında planlayıcı ve uygulayıcı olarak birer uzman olarak çalışmaktadırlar.

Aynı zamanda, çağdaş teknik ve bilimsel araştırmayı arkeologun daha verimli olarak yapabilmesi için, bugünkü Üniversitelerdeki Arkeoloji Enstitülerinin ders programlarının yukarda belirttiğimiz teknik konuları kapsayacak şekilde reforma tabi tutulmaları kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

M.Ç. Hükümeti tarafından çıkarılan yan ödeme kararnamesi ile arkeologlar ayda sadece 300 TL. yerine, 150 TL. gibi ufak bir para almaktadırlar. Sosyal adaletten uzak ve memurlar üzerinde bir baskı aracı olarak kullanılan bu yan ödeme kararnamesi ile çalışan emekçi tüm halkımız gibi arkeologlarda sosyo ekonomik koşullar altında ve artan hayat pahalılığı içinde ezilmeye itilmişlerdir.

Bu sorunların, teknik elemanların ve tüm çalışanların birlikte verdikleri mücadele içinde yer almakla çözümlenebileceğinin bilinci içinde olan arkeologlar 34.ncü demokratik teknik eleman örgütü olarak, Türkiye 3.ncü Teknik Eleman Kuruluşuna katılmışlardır.

Sorunlarımızın sayısını 150.000 i bulan teknik eleman ordusu içerisinde çözümleneceği inancı içindeyiz.

Turgut BATUR Arkeologlar Derneği Başkanı.

*Mimarlık Haberleri 8 Eylül 1976 Sayı: 16

DUYURU

BÜLTENDEN DERGİYE

Değerli Üyelerimiz, Sevgili Meslektaşlarımız

Elinizdeki bu sayımızı biçimi ve içerik bakımından önceki bültenlerden biraz farklı olarak sunuyoruz. Bu sayıyı, uzun zamandır özlediğimiz bir dergimizin hazırlık nüshası olarak hazırladık. Amacımız bir yandan Arkeolojinin popüler yönünü daha çok ortaya çıkaran ve böylece daha geniş bir kitleye hitap edecek olan, bir yandan da, eskiden olduğu gibi, çeşitli güncel sorunları dile getiren, üyelerimizden ve kurumlardan haberlerin ele alındığı bir dergi çıkarmaktır. Ancak bunun kolay bir iş olmadığının bilincindeyiz. Bunun için gerekli bütçenin hazırlanması, redaksiyon kurulunun oluşturulması, yayın aşamasındaki çalışmalar, dağıtım ve diğer faaliyetler için sağlam bir sistemin hazırlanması gerekmektedir. Yayın için gerekli bütçe kaynaklarımız çok kısıtlıdır ve hala tam olarak gerçekleştirilemeyen üye aidatları posta masraflarını bile karşılamaktan uzaktır. Bunun için dergimizin içeriğini bozmayacak düzeyde reklam almak zorundayız. Bu konuda her türlü yardıma açık olduğumuzu belirtmek isteriz. Derginin yayını gerçekleştikten sonra tanıtım, dağıtım ve basın yoluyla başkalarına ulaştırılması da yine üyelerimizin desteği ile olacaktır. Tüm bu ve diğer konularda dilek ve önerilerinize de açık olduğumuzu belirtmeliyiz. Ayrıca üyelerimizin yayınlanmasını istedikleri, mesleğimizi ilgilendiren yazıları bize ulaştırmalarını bekliyoruz.

Yeni yılda tüm üyelerimize ve meslektaşlarımıza sağlık ve esenlik dolu günler dileriz.

Yönetim Kurulu

BASINDAN

Sikkeler hasar gördü

İstanbul Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü'ne geri döndüğünde sikke kabinesini kapatan Alpay Pasinli'nin sikkelere olan "ilgi"si devam ediyormuş... Kültür-Sen İstanbul Şube yönetiminin bildirdiğine göre Pasinli, durup dururken Aulock koleksiyonu ve bir grup define buluntusu sikkeyi depodan çıkartıp kuzey rüzgârına bakan rutubetli bir odaya taşıtmış. Müzenin en kıymetli sikkeleri arasında yer alan Roma ve Yunan döneminden kalma yaklaşık 300 sikke, rutubetli ortamda korozyona uğramış. Uzmanlar, hasar gören sikkelerin altı milyar liralık masrafla temizlenebileceğini ancak temizleme işlemi nedeniyle değerini yitireceğini söylüyor. Değer yitimi bir yana Aulock Koleksiyonu'na zarar verdiğimiz için itibarımızın da yitireceği anlatılıyor.

Cumhuriyet (22 Ocak 1998)

SON DAKİKA

Efes Antik Kenti Stadion'unda bu yılda (8 Şubat) "Deve Güreşleri" düzenleneceği öğrenilmiştir.

Bu tür etkinlikler antik kentlerde ve burda yer alan yapılarda büyük tanbatlara neden olmaktadır. Yapının özgün işlevinin dışında kullanımı, yapılacak güreşleri izlemeye gelecekler için inşaa edilen türübün ve izleyicilerin oluşturacağı izdaham bunda en büyük etkendir. 1997'de yapılan etkinliklerde, türübünlerin çökmesi sonucu yaşanan izdahama medya aracılığıyla herkes tanık olmuştur. Bu tür uygulamaların ülkemizi bilim alanında içeride ve dışarıda zor durumda bıraktığı da bir gerçektir.

Bu nedenlerle derneğimiz her yıl olduğu gibi bu yıl da başta Efes Antik Kenti olmak üzere diğer antik kentlerimizde de bu tür etkinliklerin düzenlenmesine haklı gerekçelerle karşı çıkmaktadır.

Bununla birlikte Kültür Bakanlığı'nın 04.02.1993 gün ve 411 sayılı Bakan onayı ile yürürlüğe giren "Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne Bağlı Müze ve Ören Yerlerinin Kamu Kurum ve Kuruluşlarıyla Gerçek ve Tüzel Kişilere Tahsisine İlişkin Yenerge"nin 8. maddesi, tahsis esnasında Müze ve Ören yerine fiziki ve inşaî müdahalede bulunamaz denmesine karşın, Efes'te türübünlerin inşa edildiğine tanık olmaktayız. 1. derece Arkeolojik Sit alanı olan Efes Antik Kentinde bu uygulama için İzmir I numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulundan izin alınmakta mıdır?

Yine aynı yönetmeliğin 9. maddesinde, mimari elemanların zarar görmesi nedeniyle "Yağlı Güreş" ve "Deve Güreşleri" için Ören yerlerinin tahsis edilemeyeceği belirtilmiştir. Buna rağmen her yıl Selçuk Belediyesi'nce düzenlenen bu etkinliğe Kültür Bakanlığı nasıl ve niçin izin vermektedir? Ülkemizin doğal ve kültürel mirasını koruma asal görevini yürütmekle görevli Kültür Bakanlığının Efes Antik Kentindeki kaçak havaaları ve eski eser kaçakçılığı sorunlarını çözümleyemeden böyle bir uygulamaya izin verilmesini anlamak olası değildir. Bu bağlamda uygulamanın ivedilikle durdurulması için gerekli işlemlerin başlatılmasını Kültür Bakanlığından istemekteyiz.

Yönetim Kurulu

Not: Yukarıdaki metin basın yayın organlarına basın açıklaması olarak gönderilmiştir.

İLETİŞİM

Derneğimiz Yönetim Kurulu Üyelerine, Şubelerine ve Temsilcilerine daha kolay ulaşabilmeniz için adres ve telefon numaralarını sizlere iletiyoruz:

Prof. Dr. Levent ZOROĞLU - Dernek Başkanı
Konya Selçuk Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü
Tel: 0.332. 241 00 41 / 1334

Turgut BATUR - Dernek II. Başkanı
Orman Bakanlığı, Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü
Tel: 0.312. 212 63 00 / 3669

Özgür CAVGA - Genel Sekreter
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
Tel: 0.312. 309 02 60 / 255

Emine AYNUR - Mali Sekreter
Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü Personel Dairesi Başkanı
Tel: 0.312. 310 43 12

Kubilay ÖZKUL - Örgütlenme Sekreteri
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Tespit Dairesi Başkanı
Tel: 0.312 311 81 16

Suner ATEŞOĞULLARI
İletişim ve Kültürel Etkinlikler Sekreteri
Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Müzeleri Müdürlüğü,
Tel: 0.312. 310 53 61

Doç. Dr. Ahmet TIRPAN - Üye
Konya Selçuk Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü
Tel: 0.312. 241 00 41 / 1345 - 1336

İSTANBUL ŞUBESİ
Seniz ATİK - Şube Başkanı
İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü
Tel: 0.212. 520 77 40 / 42

ANTALYA ŞUBESİ
Prof. Dr. Fahri IŞIK - Şube Başkanı
Akdeniz Üniversitesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı Başkanı
Tel: 0.242. 323 36 53 / 56

İZMİR ŞUBESİ - Kurucu Üyesi
Feridun ÇOPUROĞLU
İzmir İl Kültür Müdürlüğü Şube Müdürü
Tel: 0.232. 484 37 50

KONYA ŞUBESİ - Kurucu Üyesi
Doç. Dr. Ahmet TIRPAN
Konya Selçuk Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü
Tel: 0.332. 241 00 41 / 1345

MERSİN ŞUBESİ - Kurucu Üyesi
Dr. Remzi YAĞCI
Mersin Üniversitesi Arkeoloji Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi
Tel: 0.324. 359 07 09 - 359 03 41 / 159

ARAMIZA KATILANLAR

Ahmet TOPBAŞ ..... Antalya Müzesi, ANTALYA
İlhan ÜNLÜSOY ..... Antalya Müzesi, ANTALYA
Nurettin ÖZTÜRK ..... Atatürk Üniversitesi, ERZURUM
Fen Edebiyat Fak. Arkeoloji ve Sanat. Tar. Böl.
Meral ARATOĞLU ..... Serbest, ZONGULDAK
Enver KİBİROĞLU ..... Serbest, İSTANBUL
Sultan TUTAR ..... Nevşehir Müzesi, NEVŞEHİR
Ali Rıza BİLGİN ..... Serbest, KONYA
Ö. Ayşe ERDEM ..... Serbest, ANKARA
Yrd. Doç. Dr. Osman AYTEKİN ..... Yüzüncü Yıl Üniversitesi, VAN
Fen Edebiyat Fak.
Gül IŞIN ..... Akdeniz Üniversitesi, ANTALYA
Fen Edebiyat Fak.
..... Arkeoloji Bölümü
Osman ERMİŞLER ..... Konya Müzesi, KONYA
Yaşar YILMAZ ..... Konya Müzesi, KONYA
Necip ÇAY ..... Konya İl Kültür Müdürlüğü, KONYA
Kezım MERTEK ..... Konya Müzesi, KONYA
Ertekin DOKSANALTI ..... Selçuk Üniversitesi, KONYA
Fen Edebiyat Fakültesi
Bilal SÖĞÜT ..... Selçuk Üniversitesi Fen, KONYA
Edebiyat Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Mürsel YAZICI ..... Sakarya Müzesi, SAKARYA
S. Mehmet KERÜDERE ..... Sakarya Müzesi, SAKARYA
Hasan KÖSE ..... Serbest, ÇANKIRI ANKARA
Meltem DEMİR ..... Anıtlar ve Müzeler, ANKARA
Genel Müdürlüğü
Sabiha IŞILDAK ..... Kurtuluş Savaşı ve, ANKARA
Cumhuriyet Müzesi Müd.
Aynur UĞUR ..... Ankara Kültür ve, ANKARA
Tabiat Varlıklarını
Koruma Kurulu Müdürlüğü
Gökhan BOZKURTLAR ..... Anıtlar ve Müzeler, ANKARA
Genel Müdürlüğü
Bora AYYILDIZ ..... Serbest, MARMARİS
Mehmet Akif BİLİCİ ..... Ereğli Müze Müdürü, EREĞLİ
Işık ADAK ..... Master Öğrencisi, KONYA

Derneğimiz asil üyeliğine;

Ünal ÇINAR ..... Antalya Müzesi, ANTALYA
Mustafa DEMİREL ..... Antalya Müzesi, ANTALYA

Derneğimiz fahri üyeliğine kabul edilmişlerdir.

DERNEĞİMİZ ÜYELERİNDEN HABERLER

İstanbul Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü Arkeoloğu Ahmet YARAŞ, Bergama Müzesi Müdürlüğüne, Müze Müdürü olarak, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü Arkeoloğu Vahap KAYA Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğüne, Etnografya Müzesi Müdürlüğü Arkeoloğu Halil DEMİRDELEN, Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğüne, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Arkeoloğu Nihal METİN, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Arkeoloğu İsmail SARIPINAR, Nevşehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğüne, Müdür Vekili olarak, atanmışlardır. Ayrıca; İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü Arkeoloğu Seniz ATİK, Edirne Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Konya Müzesi Müdür Yardımcısı Sun ÖZENİR Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Konya Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Derneğimiz Başkanı Prof. Dr. Levent ZOROĞLU, Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, İzmir II Kültür Müdürlüğü Şube Müdürü Feridun ÇOPUROĞLU, İzmir I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Kurul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Aslı ÖZDOĞAN İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sevil GÜLÇUR Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Antalya Müze Müdürlüğü Arkeoloğu Orhan ATVUR, Antalya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü Alpay PASİNLİ, Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Bedri YALMAN Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, İstanbul Ayasofya Müzesi Müdür Yardımcısı Erdoğan BİLEN, Eskişehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Trakya Üniversitesi Öğretim Üyesi Sümer ATASOY, İstanbul II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu üyeliklerine görevlendirilmişlerdir.

ARKEOLOJİ VE ARKEOLOGLAR DERNEĞİ
İLETİŞİM BÜLTENİ

Kasım / Aralık / Ocak 1997-1998 • Sayı: XI

DUYURULAR

- Dernek üye aidatlarının Aylık (100.000 TL.) Yıllık (1.200.000 TL.) olarak aşağıdaki dernek hesabına yatırılması ivedikle rica olunur.
- Derneğimizin üyeleri için yeni kimlik kartları bastırılmış olup, halen fotoğraf göndermeyen üyelerimizin bir adet fotoğraf göndermeleri ve kimlik bedeli olan 150.000 TL. yi banka hesabına yatırmaları gerekmektedir.
- Derneğimiz tarafından 1998 yılı yeni yıl masa takvimi bastırılmıştır. İsteyen Üyelerimiz İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde Şeniz ATİK'ten, Antalya'da Prof. Dr. Fahri IŞIK'tan ve Ayasofya, Milet, Aphrodisias, Alanya, Bodrum, İzmir, Denizli, Anadolu Medeniyetleri, Nevşehir, Tekirdağ, Gaziantep Müze Dernekleri ile dernek genel merkezinden satın alabilirler.
- Derneğimiz isteyen üyelerimizden yörelerindeki arkeoloji, müzecilik, korumacılık, eski eser kaçakçılığı, tahribatı ve benzeri konularda muhabir üye olarak faydalanmak istemektedir. İsteklilerin İletişim ve Kültürel Etkinlikler Sekreteri Soner ATEŞOĞULLARI veya Genel Sekreter Özgür ÇAVGA ile iletişim kurmaları rica olunur.
- Dernek Yönetim Kurulu ile her Cumartesi saat 11.00 - 15.00 arasında doğrudan iletişim kurabilirsiniz.

Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği Adına Sahibi
Prof. Dr. Levent ZOROĞLU
Dernek Başkanı
☎ (0.332) 241 30 41-1334
☎ (0.332) 235 55 73
Fax: (0.332) 233 98 71

Yayına Hazırlayanlar:
Soner ATEŞOĞULLARI
☎ (0.312) 310 53 61
Özgür ÇAVGA
☎ (0.312) 309 02 60 - 255

Yazışma Adresi : P.K. 398 06042 Ulus/ANKARA
☎ (Telesekreterli) : (0.312) 310 08 78
Faks : (0.312) 310 08 78
Dernek Merkezi : Atatürk Kültür Merkezi II. Nolu Alım. Çağdaş Gazeteciler Lokali Yanı Hipodrom/ANKARA
Aidatlar için : T.C. Ziraat B. / Ulus Şb. 3044-2033 No'lu Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği Hesabı
Dizgi ve Baskı : ÖNİİ. Basım Yayım Tanıtım Ltd. Şti.
☎ : (0.312) 231 20 26